

140
1959/3

საქართველოს
ბავშვთა ჟურნალი

ბავშვთა ჟურნალი

3
მარტი
1959

ღელა

ჩემს აკვანს, ფერად ღინკილებიანს,
შენ ღამღეროდი „ნანას“, „მზე შინას“.
რამდენი ღამე არ გძინებია,
რომ ჩემთვის ძილი გესწავლებინა.

შენ ჩემი ხელი ხელში გვიჭრა,
არ მშორდებოდი წუთით, საათით,
რომ სიარული გესწავლებინა
შენც დადიოდი ჩემთან ტაატიო.

მე შენი წმინდა შუქი მეფინა,
შენსკენ მოვრბოდი ხელმეგობლიო.
რომ ლაპარაკი გესწავლებინა,
შენც ტიტინებდი ჩემთან ბავშვივით.

თურმე რამდენჯერ ავად გავმხდარვარ
რამდენჯერ ხენმა ხელი დამრია,
დედავ, იმდენი ბღუჯა ჰქალარა,
თმებში ჰქალარა შემოგპარვია.

როცა მაცნობდი წარსულს დარდაიანს,
შენს ხმაში ერთოდა სევდა ფარული.
შენ შემაყვარე, დედავ, ნამღვიოდ
ჩემი ქვეყანა, ჩემი მამული.

დედავ, ვიყავით თითქოს ტოლები,
თითქოს ფიქრები გვიქონდა საერთო,
შენც ჩემს გაკვეთილს იმეორებდი,
რომ ჩემში ცოდნის შუქი ავინთო.

ახლაც შენა ხარ ჩემი კანდელი,
ხიცოცხლის დიდი გასსივოსნება.
შენ შემაყვარე დღე დღევანდელი,
ხვალინდელ დღეზე ტკბილი ოცნება.

შენ დამოლოცე ქვეყნად კაცობა,
თავზე ნამუხის კული დამხურე.
სულ შენ გვეუფნის თუკი მადლობა
და სიყვარული დავიმსახურე.

დედავ—ხიცოცხლის ტკბილ საწყისო,
დედავ ცხოვრების ფუძევე მაგარო,
ეს გული შენი გულით ხალისობს,
შენი თვალებით ვხედავ სამყაროს.

იოსებ ნონევილი

პ ი თ ნ ე რ ი

საქართველოს აღკვეთის
სამსახურის კომიტეტის
და ვ. ი. ლენინის
სახელოსნოს ნორმატიული
პროექტის მიხედვით
კომპიუტერული სახელოსნოს
პროექტის საფუძველზე
შარხალი

3

მ ა რ ტ ი

1959

7727

გამომცემის მხლი
XXXIII

რედაქტორი რევაზ მარგანი
სარედაქციო კოლეგია: შ. ბერიანიძე,
რ. ელიანიძე, მ. ლებანიძე (პეფ. მდივანი),
მარიამიანი, რ. ქორქია, ვ. ფოცხვილი
(სამხატვრო რედაქტორი).

ს ა ბ ლ ი თ ვ ა ნ ი

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ი. ნონეშვილი — დედა (ლეკი) გარეკ.	83-2
გ. ჯიბლაძე — რა არის ახალი სკოლის ცხოვრებაში (წერილი)	2
თ. თავაძე — ჩემი სიხარული (წერილი)	3
ვ. ნავროზაშვილი — შევისწავლოთ მოტორი (საუბარი)	4
თ. კიკნაძე — ურჩხულის კვალი (მოთხრობა)	6
რატომ ვამბობთ ასე	13
პიონერული საფეხურები	14
თ. გიორგაძე — ნონა ვაფრინდაშვილი (წერილი)	15
ლ. სულაბერიძე — ხარატი (პოემა)	16
საინტერესო თემაზე	18
იცი თუ არა შენ?	19
რ. ინანიშვილი — შეშაზე (მოთხრობა)	20
ა. აქსენიევა — გოგო (მოთხრობა, თარგმანა შ. ლოლობერიძემ)	25
ფიგონდ მორიცი — შეიდი კრედიტარი (მოთხრობა, თარგმნეს ე. ხოშტარიამ და თ. სულთაშვილმა)	28
მოკლე ჟურნალური	31
ტექნიკის სამყაროში	32
არაკები	32
გასართობი	3
გარეკანის პირველ გვერდზე „გაზაფხული“, ნახ. დ. ნოდიხი და თ. სამსონაძისა, მეოთხე გვერდზე „ქართლის დედა“, ქანდაკება ე. ამაშუკელისა. ეურნალი დასურათებულია: კ. ნახარაძის, ზ. ლევაძის, დ. ნახუტაშვილის, ნ. შალიკაშვილის და გ. ფოცხვილის მიერ.	

ს უ რ ა დ ე მ ბ ა !

ჩვენი კლუბის მართის სხდომაზე სერიოზულ და საინტერესო თემებზე გვაქვს საუბარი.

1. მოგვიყვით საქართველოს სსრ განათლების მინისტრი გიორგი ნიკოლოზის ძე ჯიბლაძე, რომელიც სასკოლო ცხოვრებაზე, საბჭოთა სკოლის ახალ ამოცანებზე გვესაუბრება.

2. ი. ნიკოლაძის სახელობის სახმატ-

ვრო სახსრავებლის მოხსრაველ ოლქისა თაგაქმე ჩეხოსლოვაკიიდან მიილი ოულუხ ფურნიკის სახელობის სამკერდე ნიშნის ოლქისა თაგის სიხარულს გვეზარებებს.

3. მოტორი აღამიანის მახხური და მეგობრია, შვეიცრავალთო ავტო და მოტობსაქმე, დევიცვაო ქუჩაში ნოქარაობის წესებში—აი, რაზე გვენაუბრება მილიციის პოლიოლკოვნიცი ვლადიმერ როზაშვილი.

რ ა არის ახალი სკოლის ცხოვრებაში

პ.რ.ო. შ. ჯიბლაძე

ჩემი ძვირფასო მეგობრებო!

ბევრ თქვენგანს ალბათ აინტერესებს გაიგოს, თუ რა არის ახალი სკოლის ცხოვრებაში, რის შესახებაც ასე ხშირად ისმის საუბარი თითქმის ყველგან, განსაკუთრებით კი ჩვენი ქუჩისა-ვაზეთების ფურცლებზე.

ვისაც სურს ეს გაიგოს, მან უნდა იცოდეს რა ნაკლი ჰქონდა ჩვენს სკოლას დღემდე და რატომ დგება მისი ახლებურად გარდაქმნის საკითხი.

ჩვენ გვეკონდა და გვაქვს მთელ მოფლორისი ყველაზე საუკეთესო, ყველაზე მოწინავე სკოლა. ეს იციან არა მარტო ჩვენმა მეგობრებმა მოფლორის ყველა კუთხეში, არამედ, ეს დიდხანია ცნობილია აგრეთვე საბჭოთა ქვეყნის მტრებისათვის. ამიტომ იყო, რომ სულ ბოლო ხანებში, როცა საბჭოთა მეცნიერებისა და ტექნიკის უდიდესი მიღწევები, მართლაც უმაგალითო გამარჯვება— დედამიწის ხელოვნური თანამგზავრების გაშვებისა და კოსმოსური რაკეტის მთვარეზე გაფრენის ფაქ-

ტები შეიტყვეს, მათ თითქმის ერთხმად აღიარეს, რომ ეს დიდი ისტორიული მოვლენები პირველყოვლისა საბჭოთა სკოლის გამარჯვებაა.

თუ კი ჩვენი სკოლა ასე ბრწყინვალედ ართმევდა თავს დაკისრებულ ამოცანას, თუ კი იგი ასე მოწინავე მთელ მოფლორისში, მაშინ რატომ დგება საკითხი მისი გარდაქმნის, ან, როგორც ამბობენ, რეორგანიზაციის შესახებ?

ამიტომ, რომ ჩვენ გვინდა უკეთესი სკოლა გვექონდეს, გვინდა გაცილებით უკეთესად აღვზარდოთ მოხსრაველ ახალგაზრდობა, რომელიც მოწოდებულია თავისი დიდი სოციალისტური სამშობლოს ღირსეული დამცველი იყოს.

რა არის ამისათვის საჭირო?

ის, რომ ახალგაზრდა არა მარტო მეცნიერებათა საფუძვლებს სწავლობდეს, არა მარტო ლიტერატურა, ისტორია, მათემატიკა, ფიზიკა, ქიმია, ბუნებისმეტყველება იცოდეს, არამედ უყვარდეს შრომა, პატივს სცემდეს შრომას და ჰქონდეს შრომითი ჩვევები, იცოდეს ესა თუ ის პროფესია, რომელიც აუცილებელია საზოგადოებაში აღცილის დასაკავებლად.

შრომა უდიდეს სიკეთეთა წყაროა, და ყველაფერი, რაც დღემდე კაცობრიობას შეუქმნია, მხოლოდ შრომის წყალობით და შრომის საშუალებით შესსლო. მდლდარა ბუნე-

ბამ კაცობრიობას მისცა მიწა, წყალი, მთები და ტყეები, მაგრამ არ მიუცია მრავალსართულიანი სახლები და სწრაფმავალ ხომალდები, ხელოვნების უტკნობი ძეგლები და მეცნიერების საკვირველი აღმოჩენები. ყველაფერი ეს შექმნა თვით ადამიანმა თავისი დიდი შრომის წყალობით ბუნების სიკეთეთა დაუფლებისა და მისი საიდუმლოების ამოკნობით.

შრომა ამავე დროს ჰქმნის თვით ადამიანს. ვინც თავიდანვე არ შრომობს, ის ნორმალურად ვერც განვითარდება. ვინც შრომას გაუბრძის, ის ჰკარავს ადამიანურ სახეს, იფიტება მისი გონებრივი და მორალური ძალები, ისეთივე ცოცხალ ლეშად იქცევა, როგორც არაერთი ლიტერატურული ტიპი, რომელიც ასე კარგად დაგვიტარა რუსულმა და ქართულმა ლიტერატურამ.

შრომას არა მარტო უნდა განავადლებდეთ და ქება-დიდებას უფლებდეთ; იგი უნდა გვიყვარება და მივსდევდეთ მას, ვშრომობდეთ ყოველდღიურად, თუ გვინდა სამშობლოს სახელოვანი ადამიანები, ჩვენი ქვეყნის ნამდვილი პატრიოტები ვიყოთ.

ამ კეთილშობილური მიზნით არის შთაგონებული საბჭოთა სკოლის მომავალი გარდაქმნა, რომელიც ახლა ხორციელდება.

ჩემი სიხარული

თქვენ უკვე სწავლობთ შრომის, იუფ-
ლებით პოლიტიკური საგნებს, მაგ-
რამ ეს საკმარისი როდია. სპირობა
ისწავლეთ რომელიმე შრომითი პრო-
ფესია, შეიძლება სასარგებლო ღირე-
ბულდებათ შექმნა და ამ გზით არა
მარტო საშუალო განათლება მიიღოთ,
არამედ, უმაღლესი განათლებაც. ამი-
ტომავა, რომ დღეს საშუალო სკოლაც
და უმაღლესი სასწავლებელიც მწარ-
მებებურ შრომის უკავშირდება,
პრაქტიკის უღებს საფუძვლად მიელ-
თავის საქმიანობას. განვსჯილი ცოდნა
ცოდნა, თუ იგი ცხოვრებას შეიძლოდ
არ უკავშირდება, ნამდვილი ცოდნა
არც ყოფილა და არც არის. დიდი
მთაბრუნებელი, დიდი მეცნიერები,
ყოველთვის ამას ამბობდნენ და თვი-
თონვე იძლეოდნენ ამის საყვეთესო
მაგალითს.

შევთანხმდეთ, რომ ჩვენ ვიშრო-
მებთ და ვისწავლოთ, მეცნიერების
საფუძვლესაც დავუფიქვებით და
შრომითს პროფესიასაც შევიძინებ.
ეს იქნება ჩვენი აღზრდისა და სწავ-
ლის საესებთ სწორი გზა, რომელიც
თამამად, დაუზარებლად უნდა გავიარ-
ოთ, რათა ვახდეთ ჩვენი აყვავე-
ბული სამშობლოს ღირსეული მოქა-
ლაქენი, ნამდვილი მოქალაქენი, ნამ-
დვილი მშენებლები და მხურვალი
პატრიოტები.

მე მინდა გასურვით დიდი წარმა-
ტებანი ამ სახელოვან გზაზე, გასურ-
ვით ნაყოფიერი შრომა და გულმო-
დგინე სწავლა, რომლის შესახებაც
ერთი ძველი პოეტი ასე კარგად ამ-
ბობდა:

„გოგარდეს სწავლა, გულმოდგინება,
შრომა და ვაჟა ნუ დაგზარდება,
მუდამ გახსოვდეს, რომ შენი ცოდნა
შენსა ჰქვამნა გამოადგება.“

მოდით, კარგად ვისწავლოთ და
ნაყოფიერად ვიშრომოთ ჩვენი ხალ-
ხის, ჩვენი სამშობლოს სასახელოდ
და საკეთილდღეოდ, რითაც ვაგა-
ვარობდებთ იმ დიდ ამავს, რომელსაც
ახალგაზრდობისდღი კომუნისტური
პარტია და საბჭოთა მთავრობა
იჩენენ.

საბჭოთა ახალგაზრდობა მიელ-
მსოფლიოში ყველაზე მოწინავე
ახალგაზრდობა და ახალი ეტაპი
ჩვენი სკოლის ცხოვრებაში კიდევ
უფრო ამაღლებს მის შესანიშნავ
სახელსა და ავტორიტეტს.

ძვირფასო მეგობრებო!

გულით მსურს ჩემი სიხარული გა-
გზიაროთ — ჩემსოლოვანიდან საყ-
ვარელი მწერლისა და სახალხო გმი-
რის — იულიუს ფუჩიკის სამკერდე
ნიშნის მივიღე. აი, როგორ მოხდა
ეს ამბავი: ჩემმა ჩემმა მეგობარმა
გოგონამ — იანა გასკოვამ მომწერა,
რომ მრავალი ჩემი პიონერი ამავალს
ამ სამკერდე ნიშნით. მაგრამ არც
ისე იოლია ამ ნიშნის მიღება: ჩე-
ხოსოლოვაციის ახალგაზრდობის კავში-
რის ცენტრალური კომიტეტი, ფუჩი-
კის სამკერდე ნიშნით აჯილდოვებს იმ
მოსწავლეებს, რომლებიც წლის გან-
მავლობაში საფუძვლიანად გაეცნო-
ბიან ჩემი და საბჭოთა მწერლების
ნაწარმოებებს, აგრეთვე ჩვენი ბელა-
დების შრომებს ახალგაზრდობაზე.
სია ამ 12 წიგნისა წინასწარ ჩაბად-
დება ხოლმე. „გამოცდების“ ჩაბად-
ბასს პიონერებმა უნდა წარადგინ-
ონ ამ წიგნების მოკლე შინაარსისა
და საკუთარ შთაბეჭდილებათა რეყუ-
ლები. იანამ, ქალაქ ვისოკიდან, სა-
დაც ის ცხოვრობს, წიგნების სია
გამომიგზავნა. იმ დღიდან დაიწყო
ჩემთვის მეტად საინტერესო შრომა:
მე გავეცანი დიდი ლენინის, სტა-
ლინისა და კალინინის წიგნებს
ახალგაზრდობაზე, ოსტროვსკის, ფა-
დდევისა და პოლევოის წიგნებთან
ერთად გავეცანი იულიუს ფუჩიკის
„რეპორტაჟს სახარბოელოდან“, იან
ნერუდას ლექსებს, ოლზაბატის ანა
პროლტარსა, ალიოს ინასეის ყვე-
ლას: წინააღმდეგ. დამწერე ამ წიგ-
ნების მოკლე შინაარსი და ყველა მთი-
ვანი მხატვრულად გაეაფორმე. იანმა
ქალაქ ვისოკიდან პრალაში გადგა-
ვანმა ჩემი რეყულები... გულისთან-
კცლით მიველოდი პასუსს. ახდა ჩემი
ოცნება: ახალგაზრდობის კავშირის
ცენტრალურმა კომიტეტმა იულიუს
ფუჩიკის სამკერდე ნიშნის გადამომი-
გზავნა. ნიშნის თან პატარა წიგნიც
ახლდა, სადაც ბრძანება იწერა:
„ბრძანება იულიუს ფუჩიკის სამ-
კერდე ნიშნის პატრონისადმი.“

ატარე სახსოვრად ფუჩიკის ნიშა.

ნი, გიყვარდეს შენი სამშობლო და
ეს სიყვარული მისი ბედნიერებისა-
თვის ბრძოლაში გამოავლინე.

გიყვარდეს საბჭოთა კავშირი და
დავებნარე მას მშვიდობისა და მიერს
მსოფლიოში სოციალიზმის დამყარე-
ბისათვის ბრძოლაში.

იყავი შენი სამშობლოს ბატონ-
პატრონი, ვახდი დამკერელი, საყ-
ვეთესო სტუდენტი, დღეულე მეც-
ნიერებასა და ტექნიკას.

გიყვარდეს წიგნი, რომელიც ადა-
მიანის საუკეთესო მეგობარია.

გიყვარდეს სოცოლეო, გვგარდეს
კაცობრიობის ბედნიერი მომავლისა
იყავი ერთგული, შუღღრეკელი, თავ-

მდაბალი და მამაკი წვერი დმოქ-
ატიული სამშობლოს საზოგადოე-
ბისა.“

იანა გასკოვამ სიხარულით საყვ-
ბიანთი გამომიგზავნა:

„შენ პირველი საზღვარგარეთელი
გოგონა ხარ, რომელიც იულუს ფუ-
ჩიკის სამკერდე ნიშნის იტარებს.
ჩვენ ვამაყობთ შენით.“

შეიძინა, შემაყვარა ჩემური ლიტე-
რატურა. დამებავა სურვილი, ვის-
წავლო ჩემური ენა და იულუს
ფუჩიკის ენაზე მივწერო წე-
რილი ჩემს ჩემ მეგობრებს — მოველ-
ნიცელ დანა შთაფრავს, პრალელ
ლიკია მიშტინოვას, ლიბოხოვიელ
იტკა პილოუსოვას, სადსკოელ იო-

შეისწავლოთ მოტორი

სებ შტეპანს და კიდევ სხვებს. ვინც მეგობრულ წერილებსა და ამანათებს მიგზავნიან.

შეიძლება თქვენც გავიჩნდეთ სურვილი. მეგობრებო, იულიუს ფუჩიკის სამკერდე ნიშნის მიღებისა. ამით ხომ კიდევ ერთხელ გამოვხატავ ჩვენს წრეულ მეგობრობასა და სიყვარულს ჩემსსლოვაკელ მეგობრებისადმი. თქვენ შეგიძლიათ ამის შესახებ გაუხეთ „პიონერსკიე ნოვინის“ რედაქციას მისწეროთ. აი, მისი მისამართი:

პრლა 3, პანსკაიას ქ. № 8, ვაზეთ „პონერსკიე ნოვინის“ რედაქციას. ახლა კი, აი, როგორ ბართს ვუგზავნი ამ რედაქციას:

„ჩესტ პრავი!“
„ძვირფასო რედაქცია!
ჩემმა მეგობარმა ლივია მიშტინოვამ თქვენგან იულიუს ფუჩიკის სამკერდე ნიშანი გადმომიგზავნა. დღეს მივიღე იგი და რა რაღვ გავიხარე! დღიე ხანია მის დამსახურებზე ვოცნებობდი, და ბოლოს ასრულდა ჩემი ოცნება! ვეცდები შევისწავლო ჩემური ენა და მეორე წერილი სიყვარული იულიუს ფუჩიკის ენაზე მოგწეროთ.

მე ამაყად ვატარებ ნიშანს და ვეცდები შევისწავლო ბრძანებმა. ვამადლობთ ყურადღებებისათვის. პიონერული საღამოთ,

თბილისის ნ. ნიკოლაძის სახელობის
სამხატვრო სასწავლებლის მოსწავლე
ოლეხია თავაძე

დაამიანის საუკეთესო მეგობარსა და მსახურზე — მოტორზე, ავტომანქანასა და მოტოციკლზე, ქუჩაში მოძრაობის წესების დაცვაზე მინდა გესაუბროთ, ბავშვებო!

ვიდრე საუბარს შევუდგებოდე, ერთი წუთით დავფერადეთ რა იქნებოდა კაცობრიობა, მოტორი რომ არ გვექონოდა?! დამაპირებელი უბრალო ტრანსპორტზე: მამა-პაპური ჩოჩილა ურმებითა და ცხენებით, ან ფეხით ვიმგზავრებდით, წარმოდგენილი იქნებოდა არა თუ კონტინენტიდან კონტინენტზე მოგზაურობა, აჩამედ ჩვენი ქვეყნიდან მეხოხელ ქვეყანაში რაიმე ობერატული მისვლა-მოსვლა; მთელი დღე უნდა გვემგზავრა თბილისიდან, ვთქვათ, რუსთავამდე, სადაც ახლა ნახევარ საათში მივივრიალდებით.

ტყუილად როდია, რომ პიონერული ჩვეუების სანიშნო ნუსხაში სწერია: „შეისწავლე მოტორი და შეძლები მისდაგვირად ისწავლე რომელიმე მანქანის მართვა — ტრაქტორის, მოტოციკლის, ავტომანქანის და ა. შ.“ ოცდაათი წელიწადია მოტორთან — ტრანსპორტთან მატეს საქმე სამსახუროებრივად და მთელი ჩემი ცხოვრებით. ვიცი, თუ ვიწინარი, მტკიცე ნებისყოფის, ფიზიკურად და სულიერად ნაწრობი ადამიანებისა-

თვის რაოდენ დიდი სიამოვნების, დიდი კეთილდღეობის წყაროა ავტომანქანა თუ მოტოციკლი. მაგრამ ისიც კარგად ვიცი, თუ რა რაღვ დიდი საშიშროებანი, რა რაღვ გამოვს. წორებული უხელოებანი ახლავს მოტორს, თუ მას კარგად არ ვიცნობთ. თუ კარგად არ ვიცნობთ ყველაფერს რაც მასთანაა დაკავშირებული. — თუნდაც ქუჩაში ტრანსპორტის მოძრაობის და საერთოდ მოძრაობის წესებს.

შეისწავლეთ მოტორი, შეისწავლეთ ავტომანქანისა თუ მოტოციკლის მართვა, მაგრამ არ დაგავიწყდეთ: არანაკლები გულისყურითა და სიფრთხილით შეისწავლეთ ქუჩაში მოძრაობის წესები და სასიგნალო ნიშნები, რადგან ეს ორი საქმე უერთმანეთოდ არ შეიძლება.

ჩემნი ავტო თუ მოტოსაქვის დაუფლება ყოველი მოქალაქისთვის ხელმისაწვდომია. სპორტის ოსტატ მხაძიძე სამი სახელმწიფო მანქანა გაფორმებული, სპორტის ოსტატებზე: შალიაშვილზე, რუხაძეზე, გრიგორიანზე, ცალქალამანიძეზე და სხვებზეც ამეხსენიე.

თქვენ შეიძლება იფიქროთ: ჩვენ ხომ სპორტის ოსტატები არა ვართ, ვინ გააპიროვნებს ჯერ-ჯერობით ჩვენზე მანქანებს, ან როგორ გავხდეთ სპორტის ოსტატები? ამაზე გვიასუსებთ: თბილისის მილიციის სამმართველომ პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლეს შეუწყო მოტოციკლები. სასახლის ტექნიკური წრის ბავშვებმა წარმოაჩინეს შეუდგენენ მოტოსაქვის შესწავლას უკვე მოაწვეეს რამდენიმე საავტოციო პიონერული მოტოგადარბუნა რუსთავში, გორში... ერთ-ერთი ვადარბები, რომელიც თბილისში მოეწყო, ქუჩაში მოძრაობის წესების ცოდნასა და შესრულებას მიეძღვნა. აი, სწორედ აქ, პიონერთა სასახლეში შეგიძლიათ დაუფლდეთ როგორც მოტოსაქვის, აგრეთვე ქუჩაში მოძრაობის წესებს.

ამის იმტომ ვაიმობთ, რომ იცოდეთ: არაა აუცილებელი საკუთარი მანქანების შექმნა, უხედაა სახელ-

* ჩემური მისალმება, სიტყვა-სიტყვით ნიშნის: „დიდება შრომას!“

მწიფო მანქანები და მცოდნე პირები; რომელნიც მზად არიან შეგასწავლონ მოტო თუ ავტოსაქმე. საკუთარი დეკლარაციებით ვიცი, რომ გიყვართ ეს საქმე, ზოგს მეტად, ზოგს ნაკლებად, ხოლო ისეთებსაც ვიცნობ, სიზმრადაც რომ მანქანა ელანდებათ.

ბევრი სასიხარულო ბარათები მიმიღია ჩემი ყოფილი მოსწავლეებისაგან, მაგრამ არის სამწუხარო ბარათებიც!.. ახლაც გულსტივილით ვინახავ ერთ მათგანს. გაგანდოთ თუ არა, ვფიქრობ ამ წერილის წერისას და, ვასკენი: გულს კი გატკენთ, მაგრამ უმჯობესია გაგანდოთ.

ეს უკვე ახლო ხნის ამბავია, სულ რამდენიმე წლის. სამსახურიდან დაბრუნებას და მოტოციკლის გაჩერებას ვერ ვასწრებ, რომ, გივალა უკვე ჩემს მანქანასთანაა. მეზობლად ცხოვრობს, გამგონე წესიერი ბიჭია, მკვირცხლი და საზოიანი. უჭვარის მანქანა და მოვლა-პატრონობაც არ ეხარება მისი. იცის, სად ვინახავ ზეთს, ბენზინს, საწმენდ ტილოს. ოცნებობს მოტოსაქმე ისწავლოს, მსოფლიო ჩემპიონი გახდეს მოტოსპორტში!

ერთ ხალამოს შინ ამბავს მახვედრებენ: ჩვენი გივალა ტრამვაის მოჭოლია, ვადარჩენილა, მაგრამ ფეხი დაპზიანებია სამუდამოდ. სასწრაფოდ მივეკრი საავადმყოფოში, მაგრამ

ავადმყოფთან არასგზით არ მიშვებენ. ხოლო მეორედ დღეს, მისი მშობლები ბარათს მაწვდიან საავადმყოფოდან გამოგზავნილს. „ძია ვალოდია! თქვენი რომ საავადმყოფოში არ შემოვიშვეს, ჩემი ბრალია, მე ვთხოვე ექიმებს. მრცხენია, სახეზე ვერ შეგხედდეთ, არ გაგიგონეთ და ჩემი უღლისციპლინობით ხეიბარი გავხდი...“

ამ წერილის ავტორი და სხვაც მისი მსგავსი არა თუ ვერასოდეს გახდება ჩემპიონი, საერთოდ ვერასოდეს ვერ ისარგებლებს იმ სიკეთით, რომელსაც მოტორი ჰქვია. გვახსოვდეს მეგობართა გამოუსწორებელი შეცდომები და არამართო ქუჩაში მოძრაობის წესები შევისწავლოთ, არამედ მათი შესრულება!

ამასწინათ თბილისში, პიონერთა და მოსწავლეთა პარკში, ჩატარდა მოსწავლეთა საქალაქო შეჯიბრი ქუჩაში მოძრაობის წესების საუკეთესო ცოდნაზე, რომელშიც ორასზე მეტი მოსწავლე იღებდა მონაწილეობას. პირველი ადგილი მოიპოვა 53-ე საშუალო სკოლამ, რომელმაც მიიღო გარდამავალი ჯილდო — მოქმედი

შუქნიშანი, რაც უფლებებისამებრ მათ სკოლის ეზოში იქნა დაყენებული. სახელმძიხვეკელი საბჭოთა მფრინავი ვალერი ჩკალოვი გვიარგებია: „ჩვენი სამშობლოს სპორტდებიან მამაცები, მაგრამ მამაცობა ტრამვაის საფეხურზე ჩამოკიდება როდია! სიმამაცის გამოსავლენად მეგრად უკეთესი საშუალებანი არსებობს. ხელი მოჭიდდე სპორტს: დაეფუფეთ თხილამურებს; ციკურებს, იცურაიეთ წყალში. ტრამვაის საფეხურებზე ხტომა გვირად კი არ გავხდით — სამუდამოდ დავამახინჯებთ! უნდა ვაიძულოთ ჩვენი ბავი, უნდა მივეჩვიოთ ქუჩაში წესიერად სიარულს!“

და მეც, ჩვენი საუბრის დასასრულს, ერთი-და დამრჩენია: პარტია და ხალხი, არაფერია იშუარებენ თქვენითვის. ყველაჯხა სხინოდ გაქეთ და არ არსებობს თქვენითვის სურვილი, რომლის ასრულება არ შეეძლოთ. სულ მალე ქარხნები იმდენ მანქანასა და მოტოციკლს გამოუშვებენ, რომ თითო ადამიანზე ორ-ორი ერთეული მოვა. ჩვენ თუ ჩვენი სიცოცხლე ქუჩაში მოძრაობის წესების დარღვევას შეეწირეთ, მაშ, ვინლა დაჯდეს ამ მშვენიერ ახალთახალ რეჟისაზე!

3. ნამარცხაშვილი

პირველი პიონერული მოტოვადარბნის მინაწილენი.

ყარბსუკა

ნახ. კ. მახარაძის

თამაზ ქიქნაძე

უჩვეულო ამბავი, რომელსაც მე მოგითხრობთ. უახებოში, არალის ზღვის მიდამოებში მოხდა, სადაც ჩემი სადისერტაციო შრომის ობიექტი მდებარეობდა. იქ, სადაც სირ-დარია არალის ზღვას ერთვის, მშვენიერი ამწვანებელი დაბლობია გადაქმეული, ხოლო მის ორივე მხარეს—არალისპირა ყარა-ყუმის უდაბნო. მე მინარისპირა სოფელში ცხოვრობდი და იქიდან უოველდღე ცხენით დავდიოდი საკვლევ რაიონში. სულ ორი-სამი თვე იყო, რაც იმ სოფელში ვიმყოფებოდი, და ბევრი მეგობარი გავიჩინე. განსაკუთრებით დამახილოდა ახალგაზრდა მწყემსი აბდუკადარი, რომელიც თავისუფალ დროს თან დამყვებოდა და მუშაობაში მეხმარებოდა.

ერთხელ, სადამოს, როცა ზაფხულის ცხელი მზით მოთენთილი აივანზე ვიჯექ და დღისით შეგრავილ ნიმუშებს ვაწვრიავებდი, მოვიდა აბდუკადარი. გამიკვირდა, რომ უოველთვის მიზარული, დღეს მოწყენილი დავინახე, და მიზეზა ვკითხე. სამი ცხვარი დაპარგოდა. დღეს მძლიოზე წამოწოლილს ჩაძინებოდა და, როცა გაღვიძებოდა, ცხვრები დავანტული დახვედროდა. დიდი დრო დაქორწებოდა მათ შესაკრებად—სამი ცხვარი არ ჩანდა. დავაშვდიე, ხვალ იპოვი-მეთქი, მაგრამ აბდუკადარის შეჭმუნული შუბლი ვერ გავახსენებენ.

მე აღრცე მესმოდა საქონლის დაკარგვის ამბავი, რაც უკანასკნელ ხანებში ძალიან გახშირდა. საქმე იქამდე მივიდა, რომ აბდუკადარი დაითხოვეს. ამიტომ იგი სულ ჩემთან იყო.

პირუტყვის დაკარგვას მე უდაბნოს ლომის, ან მგლის ხროვის თარეშით ვხსნიდი.

ერთ დღეს, როცა კირქვის ქანში ნამარხების ძებნით ვიყავი გართული, აბდუკადარის ყვირილმა გამომარკვია. აქოშინებული მოიჭრა ჩემთან, სულს ძლივს ითქვამდა. ხელში ცარიელი ჭურჭელი ეჭირა.

— იქი... იქი...—აღღვებით გაიძახოდა და თან ხელს იხვევდა წყაროს მიმართულებით. როგორც იყო დავამშვივდი. მისი სიტყვების შინაარსს მხოლოდ მაშინ მივხვდი, როცა ქვიშაზე თითით რაღაც გამოსახულება მოხაზა. მისი თქმით წყაროს ირგვლივ მრავლად იყო ასეთი „ნაკვალევი“.

მაღე აბდუკადართან ერთად წყაროსთან ვიყავი. ირგვლივ მწვანეში იყო ჩაფლული ყველაფერი. ნოტიო მიწაზე მკაფიოდ ჩანდა უცნაური ნაკვალევი. გაოცებით დავაქცირდი. მართალია ზოლოფი არ ვიყავი, მაგრამ პალეონტოლოგია საქმაოდ კარგად მქონდა შეს-

წავლილი და მოვიშველიე მთელი ჩემი ცოდნა ამ დარგში. ვერც ერთი ცხოველის ნაფეხურს ვერ მივაშვავებდი. ვივრე მე დაკვირვებით ვათვალიერებდი ნაფეხურებს, აბდუკადარი შეშინებული იყურებოდა აქეთ-იქით. ნაკვალევი მოზრდილი თევზისოდენა და ღრმა იყო, რაც ცხოველის სიძიმეზე ღაპარაკობდა. ერთმხრივ ჩამოყვითლი ვარსკვლავის ფორმა ჰქონდა; „ბნელი ხეობისაკენ“ მიდიოდა და შპირი შემხნარში იკარგებოდა. მე დავაპირე ნაკვალევს გავყოლოდი, მაგრამ აბდუკადარის შეშინებულმა სახემ შემაჩერა.

მე ამჯერად იმით დავკმაყოფილდი, რომ ფოტოგრაფიით გადავიღე ნაკვალევი და აბდუკადართან ერთად სოფელში დავბრუნდი.

პ რ ო ფ ს ს ო რ ი

ნაკვალევის სიღრმე საგონებელში მაგდებდა. გადაწვევით ჩემი პროფესიონალი და უფროსი მეგობრის, პალეონტოლოგ გიორგი რაზმაძისთვის მეცნობებდა ყველაფერი. იმავე დღეს გავგზავნე დეკმა, აღწერე ყველაფერი და რჩევა ვთხოვე. წარმოიდგინეთ ჩემი გაოცება და სიხარული, როდესაც პასუხად მხოლოდ ორი სიტყვა მივიღე: „სასწრაფოდ მოვიდვარ!“

მართლაც, სულ მაღე, მე და პროფესორი ტალავერში ვისხედით და ჩაის შევექცეოდით. პროფესორმა თან ჩამოიყვანა თავისი საყვარელი ირლანდიური ხეტიერი, რომელსაც მყოფიყო, თამბაქოსფერი ბუწვი ჰქონდა და ამის გამო ასეთივე ფერის მინერალს—ციტრინის სახელი ეტყვა. უკანასკნელი ჩვენს ფეხით იწვა სიხისპირა ენადამოვადებული.

პროფესორმა არ დამაცა ქალაქის ამბების გამოკითხვა, არც ჩემი მუშაობის შესახებ მკითხა რამე. პირდაპირ ჩამოსვლის მიზეზზე გადავიდა. ვუჩვენე ფოტოსურათი, რომელზეც ჩემს მიერ ნახული გამოსახულება იყო აღბეჭდილი.

— უცნაობა... უაზრობა!—წამოიძახა ჩემმა თანამოსაუბრემ და სათვალის ქვემოთ ანთებული თვალეზი შემომანათა.

— ახლავე, ახლავე წავიდეთ!—აფსუფუსდა იგი, თან ვიძახებოდა:—უაზრობა... აბსურდია!

გიცოდი მისი დაუდგრობელი ხასიათი და ყველაფერი წინასწარ მომზადებული მქონდა სალაშქროდ. იმ დღეს, როგორც იქნა, დავაშოშინე აფორიაქებული პროფესორი. აბდუკადარი გავაფრთხილე, მზად ყოფილიყო, და დასაძინებლად მოვემზადეთ.

მეორე დღეს, ჯერ კარგად არ კი იყო გათენებულ-
ლი, რომ პროფესორმა გამაღვიძა. იგი უკვე მზად იყო
წასასვლელად. ცოტა ხნის შემდეგ პატარა ექსპედიცია
პროფესორის, აბდუკადირის და ჩემი შემადგენლობით
გზას გაუღდა. ჩვენს წინ ციტრინი მიტუნავდა, ხოლო
უკან თოფგადაკიდებულ აბდუკადირს ბარგი-ბარხანით
დატვირთული ორი ცხენი მოჰყავდა სადავით.

წყაროსთან პროფესორმა ჩაიმუხლა და გულდასმით
გასინჯა ნაკვალევი. „შეუძლებელია!“—ბუტბუტებდა
იგი ღრო და ღრო.

ნაკვალევს გავყევით. რაც უფრო ღრმად შევდიო-
დით ხეობაში, მით უფრო ბნელდებოდა. შორიდან სირ-
დარიას ხმაური ისმოდა. მინდი კარგს არაფერს გვი-
ქადა. მიიღრუბლა. რამდენჯერმე გჭიქვდა კიდეც.
წვიმის პირველი წვეთებიც დაგვეცა. გადავწყვიტე
კარვის გაშლა, რადგან იქაური წვიმა ტროპიკულის
მსგავსია, იშვიათად მოდის, მაგრამ—კოკისპირულად.
შესაფერი ადგილი მოვეძებნეთ ხეების ძირში და კარავი
გავშალეთ. აბდუკადირმა ცხენები იქვე ხეს გამოაბა
და ბრეტენტიც გააღაფრა, რომ ზურგი არ დასველდ-
ებოდათ. მწყემსი ვაჟკაცი თავიხი სიმკვირცლით ძლიერ
აოცებდა პროფესორს.

წვიმა კი გადაღებას არ აპირებდა. თითქმის მთლად
ჩამობნელდა. ერთი გზა დაკვრჩა: დღის დარჩენილი
ნაწილი და დამეც კარავში უნდა გავგეტარებინა.

ვისაუშვებთ თუ არა, დასაძინებლად მოვეშუაღეთ.
ერთ-ერთ ჩვენგანს უნდა ეფხიზლა. აბდუკადირი
თოფით ხელში კარვის შემოსასვლელში დაჯდა. ვთხო-
ვე სამი საათის შემდეგ გავეღვიძებინე.

ღ ა მ ე კ ა რ ა ვ შ ი

დავწეო, მაგრამ არ მიძინებდა. ჩვენი პატარა ექსპე-
დიციის მიზანზე ფიქრი არ მასვენებს. არ ვიცი რამ-
დენი ხანი გავიდა რომ, რაღაც ხმაური მომესმა. წამო-
ვიწიე. პროფესორი ღრმა ძილშია წასული. აბდუკადირ-
საც ჩასძინებია თოფით ხელში. სძინავს მის ფეხებთან
მოკალბოთებულ ციტრინსაც. კარებისკენ ვიღაც მოდის.
ვშემდეგბი... სასინელი ურჩხული მიახლოვდება! უზარ-
მაზარი ბოისებური ფეხებით ლეწავს ყველაფერს. აი
დააბიჯა ფეხი აბდუკადირს და მან ხმის ამოდებაც ვერ
მოასწრო, ისე გაისრისა. ურჩხული ჩემკენ გამოემართა.
დაღებულ ხახაში საზარლად ელაგენ ეშვები. ნესტოე-
ბიდან ცეცხლსა და ბოლს უშვებს. მინდა დავიფერო,
წამოვხტე, მაგრამ ადგილიდან ვერ ვიძვრი. არც ყვი-
რილისათვის მყოფნის ძალა. თითქოს ცხოველის ჰიპ-
ნოზის ქვეშ მოვექეცი. აი, უკვე სულ ახლოს მოიტანა
თავი... „ადეკი!“—ამბობს ადამიანის ხმით, კბილებს
მხარში მავლებს, მანჯღრევს და...

შეღვიძება. შეშინებული თვალებს ვაცეცებ—
ურჩხულს ვიძებ.

ცოტა ხნის შემდეგ პატარა ექსპედიცია
პროფესორის, აბდუკადირის და ჩემი შემა-
დგენლობით გზას გაუღდა.

— ცული სიზმარი ნახე?—მეკითხება აბლუკადირი, რომელსაც ხელი ჯერ კიდევ ჩემს მხარზე უდევს. მე არ ვმასხვობ. ვდგები. სანთლის შუქზე საათს დავყურებ. ორი საათი გასულა. აბლუკადირს ძლივს ვითანხმებ დაიძინოს. მის ადგოლს ვიკავებ. ციტრინი თავს წევს. წაბს ნამძინარევი თვალბეით მიუყურებს და კვლავ ძილს ეძლევა...

სანთელ ოღნავ ბუტავს, იღვია. მე ახალს ვამზადებ ასანთებად. შორიდან საშინელი კუხილი ისმის. გარეთ ვიხედები. წველიად ხანდახან იღვია არღვევს, რომლის მკრთალ შუქზე ვხედავ ბრეზენტგადაჯარებული ცხენების ერთმანეთზე საცოდავად მიუქნეულ სილუეტებს.

კვლავ კოკისპირულად წვიმს. ახეთ ამინდში არცერთი სულღმული არ გამოვა გარეთ. ძილთან ჭილილში ვმარცხვები...

ცხენის ჭიხვინი მალციქებს, კარავში ისეთივე წველიადა, როგორიც გარეთ. სანთელი ჩამკრალა. ვარდნან ხმურე იმისი—თითქოს ვიღაც ხეებს ამტვრევს. ცხენები შუშინებული ჭიხვინებენ. სანთელს ვეჭებ. ფეხებში რაღაც ბალწიანი მედება, ვკრთებია, მაგრამ მა-

შინვე ვმწვიდლები: ეს დამტრთხალი ციტრინია, წამუტური რომ მიეკრის.

— რა ამბავია?—მემისი პროფესორის ხმა მკრთავს კუთხიდან.

— არ ვციცი!—ვმასხვობ და თან ვფიქრობ: მგლები ხომ არ დაეცნენ ცხენებს?

ასანთს ვერ ვბოლობ. თოვს ვიღებ ხელში და გარეთ გასვლას ვამირებ. ჰარეში მაინც ვავისვრი და შევაშინებ... ნაბიჯის გადაღმაც ვერ მოვასწარი, რომ რაღაც გაურკვეველი მოხდა... კარავმა ქანობა დაიწყო და დაიშალა. შიგ მყოფნი ბრეზენტში ვავისლარ. თეთ. იმავე წუთს გარედან მოისმა ცხენების თავგანწირული ჭიხვინი.

მ ე ო რ ა ლ ე მ ს

ბეგრი წვალების შემდეგ თავი დავადწიე კარვის ხლარებს. წვიმს გადაელო. ცა ვაფერმკრთალბულიყო და საგნები ბუნდოვნად მოჩანდა ხეობაში.

უტბათ აბლუკადირმა დაიყვირა:

— ცხენი, ცხენი!

ვევლამ იქით მივიხედეთ, სადაც ცხენები გვეგულე-

ბოლა, მაგრამ... ორის მაგივრად ერთიდა დავინახეთ. მივუახლოვდით. ცხენი საცოდავად თრთოდა. ხველი იყო თუ ოფლიანი, ძნელი გასარჩევი იყო, იქვე წითლად შეღებილი ბალახი მოჩანდა. მეორე ცხენი იქვე შეუსანსლავთ ან გაუტაცინათ— მგლებს?!

აბლუკადირი გაუცოცებით ათვალერებს ირგვლივ ბალახს. აი, დაიხარა და გაქვავდა. მხოლოდ მისი ბუბუტუტი გვემისი:

— ის არის, ის!

— ვინ?—ვეკითხებით მე და პროფესორი ერთდროულად.

— ის!—იმეორებს აბლუკადირი და კვლავ ბუბუტუტებს.

დაქინებია. დაკურებ ადგილს. სადაც აბლუკადრია ჩამუხლული. და ცოვი ოვლი მასხავს: სველ ბალახზე ორნად ჩანს წყაროსთან ნახული ნაკვალევი აი, თურმე ვინ იყო ჩვენი დამის სტუმარი. მახსენდება ცხენების შემზარავი ჭიხინი. ხეების მტვრევის ხმა და ბოლოს კარავის წაქცევა.

უკვე გათენდა. გარშემო აზიღული ხეები შეკათვლიერე და გოაცებულმა პროფესორს გავეუზიარე ჩემი აზრი: უზარმაზარი ხეები სამი-ოთხი მეტრის სიმაღლეზე აღაგ ტუავემყოფილი და გადატეხილი იყო.

წვიმას გადაერტყვა ძველი ნაკვალევი, რომელსაც ჩვენ მივყვებოდით; სამაგიეროდ კარგად ჩანდა ახალი. დამის სტუმარმა რომ დაგვიტოვა. პროფესორის განქარგულებით მამონივე შეუვდებით ბარჯის შეკვრას. აბლუკადრის ადარ ეტყობოდა ჩვეული სიმკვირცხლემ, მოღუწებულად და ზანტად მოძრაობდა.

იმის გამო, რომ ერთი ცხენილა გვეყავდა, ბარჯის ნაწილი ხის ძირში დავტოვეთ და, ის იყო გზას უნდა გავდგომოდით რომ. მოულოდნელად აბლუკადრმა განაცხადა:

— მე... ვერ წამოვალ!

— რატომ? — შეეკითხა გაკვირებული პროფესორი. მწყემსმა არ უპასუხა. თავი ჩაქინდრა დამნაშავესაკით. ჩვენთვის ნათელი გახდა, რომ იგი შიშმა შეიპყრო. აღარაფერი ვუთხარი.

პროფესორი წინ წავიდა. მე ავიღე თოფი. ცხენს სადავეში მოვკიდე ხელი და პროფესორს გავყვი. აბლუკადრის თავგადაღებული დარჩა ადგილზე...

კარგა მანძილი გვექონდა გავლილი, რომ ზურგსუქან რაღაც ხშირი შემოემესმა. სწრაფად შევტრიალდი და თოფი მოვიმარტვე. მაგრამ ისევე დაკუშვი: აბლუკადრის ახლოვდებოდა. არაფერი მიკითხავს — გზა განვაგრძეალბათ ცნობისმოყვარეობამ და ახალგაზრდობამ სძლია შიშს...

თოფს და სადავეს აბლუკადრის ვაძლევ და პროფესორს ვეწვი. პირს ვაღებ ვამოსლამარკებლად, მაგრამ საშინელი ღრიალი ფარავს ჩემს ხმას. ცხენი ყალბზე დგება. აბლუკადრი ძლივს იმარგებს სადავეს. ციტრინი საცოდავად წწყბტუნებს... არა, ეს ჩვეულებრივ ღრიალს არა გავს. ეს რაღაც საშუალო ღრიალსა და ღრქიალს შორის. ასეთი ხმა არასოდეს მსმენია. როცა დიასახლისი ქვაბს ფტყვს დანთი. ნერვების მოშლული ღრქიალი ისმის. სწორედ ამ ხმას წაავადა, ჩვენ რომ გავიფიქნეთ. მხოლოდ გაძლიერებულს ათასქერ მანაც.

შემტრთილი პროფესორი მრავალმნიშვნელოვნად შემომხედავს და გზას განაგრძობს. აბლუკადრის შიშნარეკვად იღიმიება. მეც მუხულები მეკვეთება. მაგრამ ვხედავ სწრაფად მიმავალ პროფესორს და ფტყვს ვუჩქარებ. ვთხოვ. უკან გამობრუნდეს.

— რას ამბობს! თვითონ დაბრუნდი! — გაბრაზებით ამბობს და ჩიუტად უჩქარებს ნაბიჯს.

სხვა გზა არ არის, უნდა გავყვი.

აბლუკადრი გვერდით მომყვება, თოფი მგარდა ჩაუბლუჯავს.

— ასეთი ხმა წინათაც გავიფიქრე — მეუბნება იგი.

ციტრინი თამამდება და, როგორც ყოველთვის, წინ გარბის, ზოგჯერ გავეკარგება, უჩინარდება და შემდეგ კვლავ ჩვენს წინ მიხტუნავს. აი, რომც დადათოდე ნაბიჯით გავიფიქრო, ბუჩქებს მოეფარა, და...

ცოტა ხნის შემდეგ თავგანწირული უცვა და წაკეწავით შემოგვეცნა. ნაბიჯს აგუჩქარეთ. უცბათ პროფესორმა რაღაცას ფტყვა წამოხრა და წაიქცა. მე მივვარდი და ადგომაში მივგზმარდი. სახე ვაფთხოვებულე ჰქონდა.

— სათვალე! ჩემი სათვალე! — გაიბახრა და ხელგებს აფათურებად ვარშემო. დეხიარე, დაწველი ძირს დავარდნილ სათვალეს, მაგრამ... ორივე მინა გატეხილი აღმოჩნდა. როცა პროფესორმა ცარიელ ჩარჩოს მოავლო ხელი. ერთი სასოწარკვეთით, დაიკუნესა და იქვე ჩაქდა. იგი უსათვალოდ ვედარაფერს ხედავდა.

— გიქი! აბლუკადრი ჩაბრა! — მოულოდნელად შეპყვირა მან და ხელი წინ გაიშვრა. მივხდი რის თქმაც უნდოდა. აბლუკადრი თოფიანად დავტოვე მასთან და წინ წავიღე.

ათილედ ნაბიჯის გადადგმას ძლივს ვასწრებ რომ, თვალწინ გადაშლილი სანახაბო მაჩერებ: ჩემს წინ პატარა მდელთა. იმის იქით კი კვლავ დაბურთული ხეობა იწყება. მდელთა პირას ხეები და ბუჩქები ქანახობენ. ქარი არ ქრის. ველოდები რაღაც საოცრებას. ჩემი ეჭვი მართლდება. ჭერ თავი... შემდეგ წინა ფტყები... დინჯად მოახიჭებს, ხუთი-ექვსი მეტრის სიმაღლისა იქნება. სიგრძე კი... ვერ ვიტყვი, რადგან ბოლო ჭერი კიდევ ბუჩქნარში დაშალული. სქელი, დახორკლილი ტუავი მოღურჭო-მომწვანად ულამაპაებს. უზარმაზარ თავს მორივით სქელი კისერი აქავშირებს სხეულთან. ლაშებიდან დღეი ვაღმოსდის.

რატომღაც შიშს ვერ ვკარგობ საშინელი გიგანტის წინაშე. მშვილად ვიმარტვებ ფოტოაპარატს და სურათის ვუღებ. უცბათ. მახსენდება, რომ ჩემს უკან, სულ ახლოს

— ის არის, ის! — იმეორებს აბლუკადრი და კვლავ ბუტბუტებს

პროფსორია. სათვალის დაკარგვით დაღმურებული. წამის და, ცხოველი გათლავს მას. ფაქრის დრო აღარ არის, უნდა გადავარჩინო. მთელი ხმით ვევიციფარ, რათა ცხოველის უურადლება მივიპერო და პროფსორია წაწინააღმდეგო მხარეს გაგრძობარ. ცხოველი წაწინააღმდეგო, ცნობისმოყვარეობით მათავლებებს და იღებს გამოწვევას. უკანმოუხედავად გაგრძობარ. მას ვეწად ვნებდა, მაგრამ მესმის გადამტკრეული ხეების ღაწა-ღაწურე. ტყე მეჩხერდება; მე სიბოლო მიჭირს, ვერადები და უკან ვიხედები: მწვანე ფონზე მოჩანს ცხოველის ზურგი, რომელიც ტყეს ისე მოარღვევს, როგორც სობალი ტალღებს. დაბნეული აქეთ-იქით ვიხედები. თავსებაფარს ვეძებ. უცებ სიხარულის კრუნატილი მივღობს: ჩემს წინ, სულ ახლოს, დიდი ძაღვი, რომელიც მრავალდ მოჩანს ნაპრალები. ვარჩევ ერთ მათგანს, უკანასკნელ ძაღს ვიკრებ და გაგრძობარ. ცხოველი შემეპაჟმონებულნი შევრძობარ ნაპრალები და იმავე წაბს ვიკრებ მრავალტონიანი სხეული ინერციით კლდეს ეჭახება. მე სიღრმისაყენ ვიხევი და... ჭირის ოღლი მასხამს. ნაპრალები იქვე, ორი-სამი მეტრის მანძილზე თავდება თავს დაღუბულად ვთვლი და თვალბებს ვხუჭავ. მახსენდება სიხარბი. ის, რაც ცხადში ხდება, სიხარბის გაგრძელება მეგონა. მაგრამ, საუბედუროდ, ყველაფერი ცხადია.

მურალი ჰაერი მხედვდა სახეში. მესმის ძლიერი ქშენა, თითქმის ძმღავრი საბერებელიდან მწკმუის ჰაერი. რაღაც მაგრად მხედვდა სხეულზე. მკლავზე აუტანელ ტკივილს ვგრძობ. თითქმის გახურებული წნაით დამაბებს, თვალბებს ვხსელ. ბნელა. თანდათან ვარჩევ ცხოველის ნაპრალები შემოყოფილ თავს. იგი ვერ მწვდება და ციდილობს როგორმე ენით მიმიზიოდს. კლდეს ეეკვრი. ცხოველის წვრილი თვალბი სიბნელეში ფოსფორიგით ანათებენ. ხახა დაუღია, ქარვასავით მოელვარე უზარმაზარ კბილებში რაღაც გრძელი. ბანჯგელიანი საგანი მოჩანს— ალბა, ცტრინის კული.

უცბათ კისერზე რაღაც მქაჩავს და ცხოველისაკენ მწვდები. უკანასკნელ ძაღბებს ვიკრებ, მაგრამ ვერაფერს ვხედი. რამდენიმე სანტიმეტრიდა რჩება სისლიან ხახამდე, და... რაღაცამ ძლიერად მისროლა უკან და ნაპრალის უკანა კედელს მიმანარცხა. მინის მსხვერვის ხმაზე მივხვდი, რომ ფოტოაპარატის ზონარი, რომელიც ჩემთვის კინაზამ საბერდისწერი ვახდა, გაწვდა და ამაწ მიხსნა. ვგრძნობ სული მეხუთება, ვიხრჩობი, აზროვნების უნარი შეგარება. ყრულ მესმის ძლიერი ტაკცანი და, იმავე წაბს, ცხოველის დრაილი, უფრო საზარელი, ვიდრე წინათ. ყურები წვივლს მიწყებენ, თავი მიბრუვდება, საღრაც ვიძირები...

როცა გონს მოვედი. პირველი, რაც დავინახე, აბღუკადრის შემინებულ სახე იყო. იგი გაშტერებული დამყურებდა გულგულა მკითხარებს.

— პროფსორი? — ვკითხე ჩურჩულით, რადგან ხმა არ მემორჩილებოდა. წამოვჭყვი. აბღუკადრისმა დამანა-

ხა მოშორებთ ხესთან მჭდომი პროფსორი. დავმევიდელი. მკლავი ძლიერ მწყვდა. აბღუკადრის მჭრეწვილად შევებოა იგი.

— ის საღადა? — ვკითხები აბღუკადრის.
— იქ! — და ხელი მიუშვია კლდეისაკენ.
ავდგე, პროფსორის მკვამლედი.
— როგორ გრძნობ თავს? — შემეკითხა იგი, როგორც კი მივინო.

— მე... არა მიშავს რა, — ვუპასუხე და თან გარემო მოვათვალე. კითხვა-პასუხის დრო არ იყო. კვლავ აბღუკადრის გაუცებულ თვალბებს წვაყვილ, ისინი ჩემს თმას უყურებდნენ. მაშინააღმდეგ მივსიკი თავზე ხელი. არა, სისხლი არ იყო. მხოლოდ შემდეგ, როცა შინ დავბრუნდით, ვნახე, რომ თმა სულ გათეთრებოდა. ბევრი აღარ მიფიქრია, თოფი ავიღე მაგრამ ვერ შევძელი ხელში დამტარა, მკლავი ძალიან მტკიოდა. დაავადე თოფი და აბღუკადრის ნაჩვენებნი მიმართულბით ვაველი. ის თოფმიმარჩებული მომეყა უკან.

იქვე, ახლოს, დიდი გამოქვაბული ჩანდა კლდეში. აბღუკადრის მიერ დამტრეული ცხოველის კვალი სწორედ იქითკენ მიდიოდა...

კვლავ პროფსორთან დავბრუნდი, რადგან გამოქვაბულში შესვლა ვერ შევძედი.

— რა არის? — მოუთმენლად შემეკითხა იგი.
— საფელტოლოგიაში უცნობია დინოზავრების ჭგუფს უნდა ეკუთვნოდეს, დიდ ინოსტრანცეციას ჰგავს. — სათვალე, ჩემი სათვალე! — ამოიხარა მან. პროფსორს სურდა საკუთარი თვალბით დენახა უცნაური ცხოველი. მოულოდნელად, სახინელმა გრიალამ უყვალს თავსარა დაგცა.

— გამოქვაბული — აყვირდა აბღუკადრი.

უცებ, დავინახე, როგორ დაინგრა ჩემს თვალწინ უზარმაზარი კლდე და მასთან ერთად გამოქვაბულიც. ნგრევის ხმა გააპო ჩვენთვის უკვე ნაცნობმა დრიალმა. მასში უკვე სასოწარკვეთილმა ისმოდა. დრიალი მალე მიწყდა, თითქმის საღრაც. ქვესკნელში ჩაიკარგა. გრუხბით თანდათან მინელდა...

იჩგვლე სამარისებური სიჩუქე ჩამოვარდა. მივხვდი რაც მოხდა, როცა ლოდების სრფავს მივუხლოვდი და სტალაქტის ნატიბი ავიღე ხელში. დანგრეული კლდე მთლიანად კრჭეა იყო. გამოქვაბული მწისკვეშა წყლებმა გააჩინა. შეიძლება დიდ სიღრმეზეც იყო იგი წასული, ან მის ქვეშ კიდევ სხვა გამოქვაბული იყო. მიწისკვეშა წყლები ხსნიდნენ კრჭებს და გაქონდათ. ამის შედეგად კი დიდი სიცალიერებები ჩნდებოდა. ახლა კი ცხოველის სიმძიმის, ან პატარა მწისსტრის შედეგად ჩაინგრა და ჩვენი გამოქვაბული და ჩვენი ცხოველი დაიღუპა. როგორ დავცვიბა ბუნებამ! თავს იხილავ ვიმევიდები, რომ სურათის ვაღდება მოვასწარი. ერთი დამამტკიცებელი საბუთი მინც ვევექნება-შეჭეო. ხელით მოვსინჯე ფოტოაპარატი და ცივმა ოფლმა დამახსა. აბღუკადრი რომ არ მომშველებოდა, წაიჭყეოდო. ფოტოაპარატი ხომ იქ, ნაპრალები გადასანსლა ცხოველმა.

მას თითქოს არ უნდოდა, რომ მისი არსებობის შესახებ გაეგო ვინმეს. უცნაურმა შიშინმა და სტვენამ გამომარკვია. ეს ხმა გამოქვაბულის ნანგრევებიდან მოდიოდა. ამოხეთქილმა უზარმაზარმა ჰეიჭერმა გამოფანტა ყოველგვარი ეჭვი - წყალი ცხელი იყო.

ჰ ი ვ ტ ე თ ე ჯ ე ბ ი

სალამოს ბინდი ჩამოწვა სირ-ღარისი მიდამოებში. ჩამობნელდა, მაგრამ ცოტა ხნით. მალე ვეებერთელა მთვარე ამოგორდა და სინათლე მოჰვინა ყაზახეთის ველებს.

ფიჭვები პროფესორმა შემაწყვეტინა.

— გივი, შენი აზრით საიდან გაჩნდა იგი? მე დაფიჭვდი:

— შენ უფრო შეგიძლია განსაზღვრო. საკუთარი თვალით ნახე! — განაგრძო პროფესორმა და მოსასმენად მოემზადა.

— ცხოველი უდაოდ დინოზავრების წარმომადგენელია, ეს უკანასკნელი კი კვერცხებით მრავლდებოდნენ. შესაძლებელია... — შეეყოყმანდი, გაგრძელება მეძინელებოდა.

— განაგრძე, განაგრძე! — გამამხნევა პროფესორმა. —...შესაძლებელია ერთი ასეთი კვერცხი დღემდე შემორჩა... — სული მოვითქვი, თანამოსაუბრეს შევხედე, ზომ არ დამეცინის-მეთოქი. მაგრამ ის სრული ყურადღებით მისმენდა. —...კარსტული გამოქვაბულის სიღრმეში დაბალმა ტემპერატურამ ხელი შეუწყო მას და დიდხანს შეინახა. ცოტა ხნის წინ. მიწისძვრის, ან მიწისქვეშა ვულკანოზმის შედეგად ტემპერატურამ გამოქვაბულში აიწია... ამას ისიც ამტკიცებს, რომ კარსტული გამოქვაბულის ჩანგრევის შემდეგ ცხელმა წყალმა ამოხეთქა... როდესაც ტემპერატურა საჭირო დონემდე ავიდა, კვერცხი გამოიჩქა.

— მეც აგრე ვფიჭვბობდე... შენი ჰიპოთეზი თითქოს სწორია, მაგრამ ერთი დიდი ხარვეზი ახლავს თან. დინოზავრები ცხოვრობდნენ მეზოზოურ ერაში და ვადშენ-

დნენ ცარცულ პერიოდში. მეზოზოური ერა ჩვენი ეპოქიდან დაცილებულია ათეული მილიონი წლებით. როგორ ფიჭობი. გაძლებდა კვერცხი ამდენ ხანს?

თითქოს ცივი წყალი გადამასხეს, ისე მომხვდა უკანასკნელი სიტყვები. გონებაში გადავჭექე ჩემი პალეონტოლოგიური ცოდნის არსენალი და გავახსენე პროფესორს, რომ მონღოლეთში იპოვეს კვერცხები, რომლებშიც პატარა დინოზავრების ჩონჩხები აღმოჩნდა...

საუბარი სოფლის დოსტაქარმა გავაწყვეტინა, რომელმაც ჩემი მკლავის გასინჯვის შემდეგ განაცხადა, რომ საჭირო იყო ჩემი დაუყოვნებლივ გამგზავრება ქალაქში. მეორე დღეს ჩვენ უკვე ზაზუნი ვიყავით.

— ნახვამდის, აბდუკადირ! ნიცი იცი, ვიხილავთ კიდევ ერთმანეთს?! მშვიდობით, ბნელს ხეობავი..“ შენ კარვალ ინახავ შენს საიდუმლოებებს...

* * *

პალატის კარი გაიღო და თეთრხალათმანოსხმული მამაკაცი შემოვიდა ძლივს ვიცანი, იმდენად იყო გამოცვლილი ჩემი პროფესორი მომიახლოვდა და გამამხნევებელი დიმილით გამომიწიოდა ხელი. მარცხენა მკლავში აუტანელი ტკივილები აღარ მაწუხებდა, რადგან... აღარ მქონდა იგი. ამპუტირებულ მკლავთან ერთად განგრენაც გაჰქრა.

გიორგი სკამზე ჩამოვდა. ერთ ხანს უხიტყვოდ ვიყავით. მე შევინახე, რომ არც ის იყო ჩემზე უკეთეს მდგომარეობაში. სახე ვარუდილებოდა, წილში მობრლიყო, „ბნელი ხეობის“ საიდუმლო მოსვენებას არ აღძვლავდა ალბათ. დუმილის შემდეგ შემომხედა და დაიწყო:

— გვი, თუ გახსოვს, შეტე მითხარა, რომ „ის“ ინოსტრანცევიას წაავიდა. — მე თავი დავუქნიე თანხმობის ნიშნად. მან განავრძო: — ინოსტრანცევია სულ სამი მეტრის სიგრძისაა, „ის“ კი მარტო სიმბალით ოთხ-ხუთ მეტრს აღწევდა. ამგვარი სახის ცხოველი, როგორც შენ აღწერიე მაქვს წარმოდგენილი, პალეონტოლოგიაში არ არის ცნობილი. ასეთი აზრი დემბედა: კვერცხი შესაძლებელია სხვა პლანეტიდან მოხვედა დედამიწაზე. — პროფესორმა გაიღიმა, როცა ჩემს სახეზე უწომო გაცოცხდა ამოიკითხა: — ჰო, სხვა პლანეტიდან. სადაც სიცოცხლე არსებობს. მოგახსენებ. რომ ვინერას დედამიწის „ტუპის ცალსაც“ კი უწოდებენ, რადგან ძალიან გავს დედამიწას წივებით, გაზით და სიმკვრივით. ჭერ კოდეე 1761 წელს აღმოაჩინა ლომონოსოვმა ატმოსფერო ვინერაზე. იგი ჭერ კარგად არ არის შესწავლილი, რადგან ყუკლედიის დაფარულია მკვრივი დრუმლებით, რომლებიც ხელს უშლიან ასტრონომიულ დაკვირვებას. ვინერას ტემპერატურის პირობებში სიცოცხლე დასაშვებია მეცნიერება არც უარყოფს ვინერაზე სიცოცხლის არსებობას, მაგრამ დრამდ არ არის დარწმუნებული ამაში. დავუშვათ, რომ ამ პლანეტაზე დედამიწის მეზოზოურის შესაბამისი გრავი, გვიანი წარმოშობისა და განვითარების გამო. ხომ შეიძლებოდა, რომ მას რაღაც მიზეზის გამო. გარკვეულია მასა რომელიმე კვერცხი იუმორწყვეტილია და დედამიწის მოვიდნებოდა მეტეორის სახით?

— კი, მაგრამ მეტეორიტი მაერთან ხახუნის გამო გახურდებოდა. უმეტესი მათგანი კერც კი აღწევს დედამიწაზე, ატმოსფეროში იწვის.

— მე ვუთხარე, რომ მეტეორის მასა დიდი იყო და მთლიანად ვერ მოასწრო. დაწვა. 1908 წელს ხომ ჩამოვარდა ტუნგუსკის ტაიგაში მეტეორიტი, რომელიც იმდენად დიდი იყო, რომ 30 კილომეტრის რადიუსით გაანადგურა ტაიგა.

— მეტეორიტები ლითონისაგან, რკინისაგან შედგებიან, როგორ მოხვდებოდა კვერცხი მასში? — შევეკამათე.

— არსებობენ კაუჩიანი მეტეორიტებიც! — მომიჭრა პროფესორმა, და მცირე ხნის შემდეგ განავრძო: — არის მეორე ვარიანტიც! შეიძლება მეტეორი რომელიმე კომეტის დაუტყავშიროს. ზოგი კომეტა, როგორც ცნობილია, რამდენიმე ვარსკვლავთ სისტემის მანძილზეა გადაკეპული. დღეს მრავალი ისეთივე ვარსკვლავთ სისტემა აღმოჩენილი, როგორც ჩვენი გალაქტიკაა და რომელიმე მზის სისტემის მსგავსი მრავალი სისტემაა, ხოლო სისტე-

მებში — პლანეტები. შესაძლებელია სხვა სისტემის რომელიმე პლანეტამ. რომელსაც დედამიწის მეზოზოური ერის შესაბამისი სიცოცხლე არსებობდა, კატასტროფა განიცადა. პლანეტის გაბნეული ნაწილები და უზარმაზარი ნატებები, რომელთაგან ერთთი კვერცხი იყო მოთავსებული, მიიტაცა ამ დედამიწის ვაშავლამა კომეტამ. კომეტები, ისევე როგორც პლანეტები, მზის გარშემო ბრუნავენ. კომეტის კული გაზისაგან და უწვრდელის ნაწილებისაგან შედგება, ხოლო ბირთვი კი — უზარმაზარი ლობებისაგან. ამ ბირთვი მოქცეულია კვერცხისანი ნატებიც. თუ ბირთვი დედამიწას დაეჭახა. წარმოშობა „ვარსკვლავთ წვიმის“, კომეტის სიმფლის შემთხვევაში; ხოლო თუ ახალგაზრდა კომეტის ბირთვი დაეჭახა დედამიწას, ადგილი ექნება ისეთი დიდი იუმორების ჩამოვარდნას, როგორც ტუნგუსკაში იყო. შეიძლება ასეთი მეტეორი ჭაობიან ან რბილ ქანებთან აღვიდოს დაეჭახოს. ნაწილობრივ დაიმსხვრეს. შემდეგ კი უახსეთის ცვალებადი დედამიწის ტემპერატურის შედეგად იგი დასდეს. კვერცხი განთავსებულიდეს და სათანადო ტემპერატურის დროს გამოიჩეკოს...

... ამ საუბრის შემდეგ პროფესორი აღარ მინახავს. ვნახე მხოლოდ მისი... საფლავი! ჩემი საავადმყოფოში ყოფნის დროს იგი გარდაიცვალა. ამბობდნენ, რომ გულის გაგანვირებამ მოუღო ბოლო. სხვები მის სიკვდილს ტვიშო სისხლის ჩაქცევას მიაწერდნენ. მოიცილებოდნენ ისეთებიც, რომლებიც მხრიდებულნი ქარაგმებით გამოთქვამდნენ აზრს პროფესორის გონის „გადაღლის“ შესახებ. ესენი უმოთავრესად მისი ახლო მეგობრები და ამხანაგები იყვნენ. რომლებთანაც მან გაბედა და გამოთქვა აზრი უნაყოფი ცხოველის წარმოშობის შესახებ. მსმენელები თავს ისე იჭერდნენ. თითქოს სჭერლათ მისი, მაგრამ პროფესორი ხედავდა მათ ირონიას. არავის სჭერლავდა არა თუ ცხადების წარმოშობის ამბავი, არამედ არსებობაც კი. და დალოლო გონების ფანტაზიად მიჩნდებოდა იგი. რა უნდა გვეწა, ჩვენ ხომ არაკეთილად დამამტკიებელი საბუთი არ გავგანჩნდა საკუთარი თვალეზის მეტი. მეცნიერებას კი ფაქტები ესაჭიროება.

ფიქრი ცხოველზე, რომელიც საკუთარი თვალით ვერ დაინახა, მაგრამ ორმოციოდენ ნაბიჯზე კი იყო მისგან, არ ასვენებდა გიორგის. ჩვენს მიერ გამოთქმული ჰაიოთეზები არ აკმაყოფილებდნენ მის ბუნებას. ყველაზე უფრო საშინელი კი ის იყო. რომ იგი საჭაროდ ვერ ამბობდა ყუკლედე მის და გულში იმარხავდა ამბავს. რომელიც „ბნელ ხეობის“ შეგვემოხვია...

ეპილოგი

...კოცონი ოდნავ ბუტუტავდა. სულგანაბულნი შეეყურებდით თეთრთმიან კაცს, რომელმაც თხრობა შეწყვიტა

და ცეცხლს მიაშტერდა. ჩვეს, პრაქტიკაზე მუოვი გეოლოგები, მთებში შევხვდით მას. სოფლიდან მოზორებით, პატარა სახლში ცხოვრობდა. როცა გაიგო, რომ გეოლოგები ვიყავით. მოვიდა ჩვენთან. შეკითხვებს სეტყვავით გვაყრიდა, როგორ ვსწავლობდით, რას ვსწავლობდით. გამოგვითხა ძველი თაობის გამოჩენილი გეოლოგების შესახებ, რომლებიც ოდესღაც მასთან ერთად ისხდნენ მერხზე. ჭერი ჩვენზე მიდგა. მისი პიროვნებით დანტერვებულუბმა საუბარი გავუბით და აშლილმა მოგონებებმა ეს ამბავი აამბოინეს...

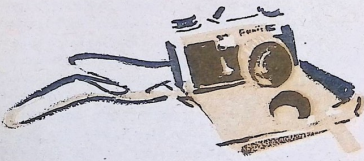
...თავი ასწია, მოგვათვლიერა და უკვლას მოგვმართა: — თქვენ ბენდიერი ხართ. რომ თანამედროვე ეპოქაში ცხოვრობთ და ახალგაზრდები ხართ... გეოლოგია დიდად საინტერესო მეცნიერებაა... — ანთებულნი თვალები კვლავ ჩაქრნენ და ცეცხლს მიაშტერდნენ. — აბდუკადირი? — დაარღვია სიჩუქე ერთმა ჩვენგანმა.

— აბდუკადირი! — შეერთა ფიქრებში წასული ჩვენი სტუმარი. — აბდუკადირი?... მის შემდეგ აღარ მინახავს. ვინ იცის, რა დამართა...

— თქვენ? — არ ისვენებდა ცნობისმოყვარე ზმა. — მე?... თავი დავანებე დისერტაციაზე მუშაობას. ჭერ ერთი იმ რაიონში დაბრუნება მეძნელებოდა. იმდენად მტანჯავდა განცდილი. ვერავის ვუზიარებდი გულისწუნებს. აბდუკადირმა ალბათ უთხრა ვინმეს, მაგრამ გიჟად ჩათვლიდნენ. მეც რომ შეთქვა, ვინ დამიჭერბდა!.. — შეჩერდა, მღელვარებასგან სული მოითქვა და გაანაგრძო. — ცალხელა გეოლოგი არა მწამდა და თავი დავანებე გეოლოგობას...

კვლავ ცეცხლს მიაშტერდა. ვეღარავინ ბედავდა დუმილის დარღვევას. უკვდა მიეჩერებოდით მოამბის ჩაფიქრებულ სვედიან სახეს.

აღა. ფიქრებში წასული გაემართა თავისი სახლისაკენ. ჩვენ აღარც კი შევუმჩნევიათ. მანამ სიბნელეში მიიმალებოდა. მიმჭრალი კოცონის სინათლეზე დავინახეთ, როგორ აუწეწა თეთრი თმა მთის ნივთა და აუფრალა მარცხენა ცარიელი სახელო...

საქართველოში
საქართველოში მოიპოვეს

რომელმე პარტიის, გვარის, დაჯგუფების ან ხალხის უკანასკნელ წარმომადგენელი.
ეს გამოქვეყნდა ამერიკელი მწერლის — ფრენსის კუბერის რომანის უკანასკნელი მოპოვანის გამოქვეყნების შემდეგ შემოვიდა ზმარებაში. რომანში აღწერილია ჩრდილოეთ ამერიკის ერთ-ერთი მეციდრე ტომის — მოხიკანების ბრძოლა ევროპელ დამპყრობელთა წინააღმდეგ.

პილიპინის ქსელი

ადამიანის სუსტი მხარე ხასიათსა თუ მოქმედებაში. აქილევსი, ჰომეროსის „ილიადას“ გმირი, ზღვის ქალღმერთის თეტისის შვილი იყო. ვაჟიშვილი რომ უნებელი გახება, დედა ახალშობილი მარწყვებსა მდინარეში გახადა. ბერძნები დარწმუნებული იყვნენ, რომ ამ წყალს გალოსური ძალა ჰქონდა, მაგრამ მდინარეში ჩაშვებისას, დედა შვილისთვის ქუსლზე ჰქონდა ხელი მოკლებული და აქილევსს სწორედ ის ქუსლი დარჩა წმიდა წყალში დაუკლებლად. ტროადის ომის დროს პარისმა მოწამლული იხარის სწორედ იმ ქუსლით ჰერა და სიცოცხლეს გამოასალმა იგი.

პანინა

ამ გამოთქმას მძაფრი, ზშირად უსაფუძვლო შიშის აღსანიშნავად ზმარებენ.

ძველ ბერძნულ მითოლოგიაში პანი მწყემსების, ტყისა და მთელი ზუნების დემონი იყო. როგორც მთიი გადმოვცემს, პანი ჭურთ, რქებით, თხის ფეხებითა და ბეწვით დაბეჭდილია. მანამ — ჰერმესის იცა ოლმების მოაზრე წაუყვანია.

პანი რომ წამოიხარდა, აკადისი მიდამოებში დაშვიდდა. იგი თავის მუქარე ზმით და მუქურად სავიროთ შიშის ზარს სცემდა იქურთობას. შუადღე რომ მოაღწევდა, იგი იძინებდა და, ვაი იმას, ვინც მუქურაობას დაურღვევდა. ერთხელ თავისი საზარელი ხმის წყალობით მან უსუქიკია მტერი და ათენიელის გამარჯვება მოუტანა.

ამ სახელისაგან წარმოდგა სიტყვა „პანიკორა“ — ადამიანი რომელიც ადვილად შეშინდებოდა ხოლმე, ახუყვება პანიკას, გავრცელების საგანგაშო ხმას.

ლინჩის კანონი

ველური, მაკარი ანგარიშის გასწორება, თვითნებური გამართლება.

ეს ტერმინი ამერიკელი პლანტატორის ვინმე ჩარლზ ლინჩის სახელთან არის დაკავშირებული. ლინჩი თვითონ მსჯულო იყო, მაგრამ მართლმსაჯულებას აბუჩად იღებდა და თვითნებურად, მხეცურად უსწორდებოდა ვინც ხელში ჩაუვრდებოდა, განსაკუთრებით კი ხანგებ.

იობის ოდესა

„იობა“, ბერძნული ალფავიტის ერთ-ერთი ასოს სახელწოდებაა. ზეოთონი შემოსევებში იგი არ იწერებოდა და პატარა ხალხს სახით სხვა ასოებზე აღინიშნებოდა ხოლმე. უმწიფნელი, ძალზე პატარა საქმის, ან საგნის შინაშენლობით ამ ასოს სახელწოდება ბერძნულ ლიტერატურაში გადავიდა და შემდეგ მთელ მსოფლიოში გავრცელდა.

ქობულეთი

საფრანგული

„ჩვენი სკოლის ისტორია“

ყველა სკოლას თავისი ისტორია აქვს. ყველა სკოლაში აღზრდილან ჩვენი ქვეყნის სასახელო ადამიანები. ხომ საინტერესოა იცოდეთ ვინ არიან ისინი, სად არიან ამჟამად, რას უკეთებენ? ასევე საინტერესოა მათი მოგონებები მშობლიურ სკოლაზე.

თბილისში, მახარაძის ქუჩაზე, ძველად აგებული ერთი ლამაზი შენობა დგას, რომელშიც 39-ე საშუალო სკოლაა მოთავსებული. ამ სკოლასთან ბევრი სახელოვანი ადამიანის ბავშვობის წლების მოგონებებია დაკავშირებული. აქ უსწავლიათ ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის, ლენინური პრემიის ლაურეატ გიორგი მელიქიშვილს, რსფსრ სახალხო მხატვარ სოლომონ კრასლამეს, რესპუბლიკის სახალხო არტისტ ბათუ კრავიშვილს, დრამატურგებს, — კიბა ბუაჩიძესა და რეჟისორ თაბუკაშვილს, საბჭოთა კავშირის გმირ ირაკლი ციციშვილს, რესპუბლიკის დამსახურებულ არტისტებს, — თამარ თეთრაძეს, გიორგი გვიგუქორს, მერაბ გვიგუქორს, სალომე ყანჩელს, მწერალსა და ჟურნალ „ციცქარის“ რედაქტორ ვ. ჰელიძეს, დირიჟორ ვახტანგ ფალიაშვილს, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორ ელენე ბეტრეველს და მრავალ სხვას.

და ყველაფერი ეს იციით ვინ გვიამბოვ? ალბომმა, რომელსაც უღაბე აწერია: „ჩემი სკოლის ისტორია“ თბილისის 39-ე საშუალო სკოლის მოსწავლე ლუარა ყანდაშვილი“.

ლუარა ყანდაშვილი ჯერ კიდევ შარშან დაინტერეს-

და თავისი სკოლის ისტორიის შესწავლით. ეს იოლი საქმე როდი იყო, მაგრამ ლუარა მიხედვს არ მშვენივრად და მაშინს მიაღწია.

ალბომის შესავალში აღწერილია სკოლის მოკლე ისტორია: ამ შენობაში სკოლა 1924 წლიდან დაარსებულია; პირველად იგი მე-14 სკოლა იყო, 1944 წლიდან — 25-ე სკოლა, ხოლო 1954 წლიდან — 39-ე სკოლა. ლუარა ესტუმრა იმ ადამიანებს, რომელნიც ამ სკოლაში აღიზარდნენ. ბევრი მათგანის ფოტოსურათით იშოვა და მათ მოგონებებთან ერთად აღბრუნდა მოთაგ-სა. აი, რას წერს საბჭოთა კავშირის გმირი ირაკლი ციციშვილი:

„როდესაც ადამიანს გავლილი აქვს ცხოვრების გარკვეული გზა, ზოგჯერ წარსულსაც გადახედავს ხოლმე. ჩემს ცხოვრებაში ბევრი ნათელი და მძიმე დღეები მახსოვს, მაგრამ განსაკუთრებული სიამოვნებით ვიგონებ სასკოლო წლებს, როდესაც ადამიანი ყალიბდება, ახალგაზრდული ცნობისმოყვარეობითა და ენერგიით ეუფლება ცოდნას, მეცნიერებათა საფუძვლებს.“

ლუარა ყანდაშვილის ალბომს რომ ვაღაფურცლავ, არ შეიძლება არ მოგვაცოდეს მშობლიური სკოლა, საყვარელი მასწავლებლები, მეგობრები, რომლებთანაც გაატარებდა შენი ცხოვრების ყველაზე ნათელი და ტკბილი წუთები.

რა კარგი იქნებოდა, რომ სხვებსაც მივხადათ ლუარასათვის! შენაშენავი საჩუქარი იქნება სკოლისათვის ასეთი ალბომი. ეს საშუალებას მისცემს მომავალ მოსწავლეებს გაეცნონ საკუთარი სკოლის ისტორიას, იქ აღზრდილ სახელოვან ადამიანებს და შემდეგ კიდევაც განაგრძონ ეს კარგი ტრადიცია — ახალ-ახალი მასლებით შეავსონ ალბომი.

3. ივანიძე

„გზაგარეშე“ გველი

დაბურულ ნაკრძალში ბავშვების ყეინა და შეძახილები ისმოდა. ბავშვები არც მოგზაურები იყვნენ და არც ექსკურსანტები. ისინი მზვერავებად გამოგზავნეს თანატოლებმა — დღეს ხომ კალინინის სახელობის ლაგოდნის საშუალო სკოლის პიონერებმა საინტერესო თამაშის მოწყობა განიზარახეს: „ნორჩი მზვერავები“ — ასე ეწოდება ამ თამაშს, რომელიც მოხერხებულობასა და საზრიალობაზეა გვებული.

ამ თამაშში მერვე და მეშვიდე რაზმი ჩაება. გაჩნდა ჩანაწერები რაზმის სამუშაო გეგმაში. რაზმის უახლოეს შეკრებაზე თამაშის წესებს დაწერილობით გაეცნენ. ამ თამაშში ორივე რაზმიდან 60 პიონერს შეეძლო მონაწილეობის მიღება. თამაშის დროს საჭირო იყო რაზმის ალამი და საყვირი, პიონერების დასამალი მუდრო აღდგოი და მზიანი დარი. რაზმებმა კენჭი ჰყარეს, — რომელი რაზმი შესულიყო ნაკრძალში და დაამალულიყო. აი, თამაშის ზუსტი დროც დათქვეს. მაგრამ, ვიდ-

სპორტული გაზრდის
„დღეის“ მეთხველია აწ-
რობ 1958 წელს ქვედაზე
პოპულარული სპორტსმენი
ქალი საქართველოში იყო
მეცხრეაქ ნონა ცხორნი-
დავითი. ეს მალაღობი შე-
დასება ქართველი საზო-
გადოებრიობის შიშიდან აწ-
იყო შემოხვედითი. ჰალრა-
კის შემტიაწე შენაუნსაბეს
იაბებეს, რომ ნონა ცა-
რინდაშვილი — ბირველი
ქართველი ქალია; რაშელ-
საც საბჭოთა კავშირის
სპორტის ოსტატის სახელი
მიენიჭა ჰალრაკში; რამე
ნონა გაფრინდაშვილი პირ-
ველი ქალია ჰალრაკის
მსოფლიო ინსტრანაში, რაც
მეღმაც 17 წლის ასაკში
მიმოივც ოსტატობა.

ბი შემოფარდულია ამ
ბრძნული თამაშის მწარე
გახულ წელს ვერცხლის
მედლეუ დაამაჟრა საშუ-
ალო სკოლა, ასლა კი სწა-
ვლას ობილიის უცხო
ენათა პედაგოგიური ინს-
ტიტუტის ინგლისური ენის
ფაკულტეტზე განაქარობს.
ნონას უყვარს კითხვა. გან-
საკუთრებით კი სათავა-
დასავლო რომანებშია. აღ-
ბათ ამიტომაც მისი პარ-
ტიები აღსავეე არიან კომ-
ბინაციური მომეტებით-
თქვენ ზნირად ნახავთ ნო-
ნის ოტატობა და კინოში
მას იხე უყვარს ფეხბურ-
თი, რომ არ აცდენს ობი-
ლიის „იდნამოს“ თამა-
შებს, თვიონს კი საშოში
მებრძოლა მეგლის როგ-
ბურთში. ნიჭიერ მოქალაქე-
ს აველადურისათვის ყოვე-
ნის დრო, რადგან მას გო-
ნარულად აქვს დაგეგმი-
ლი ყოველი დღე.

ნონა გაუკირდაშვილი

ეს უაღრხად დიდა და
შთამაგონებელი წარმატებ-
ბა ნ. გაფრინდაშვილმა
დაამსახურა საბჭოთა კავ-
შიის პირველობაზე.

ეს იყო ნონას სპორტულ
შოტარაფიაში ყველაზე
დიდი გამარჯვება. მაგრაში
ოსტატობის მინიჭებისას
გაითვალისწინეს მთელმანად
მისი სპორტული გზა.
ნონა ჰალრაკი გაიცენა
5 წლისამ. 11 წლის ასაკში
იგი უკვე ბავშვთა შეჯიბრ-
ებში იცავს ზღვილილის
სპორტულ ღირსებას. კი-
დეც სამი წლის შემდეგ

ნონა საკავშირო ასპარე-
ზე საქართველოს მოქა-
დრეკე ბავშვების ლი-
დერია. 1956 წელს ნიჭიერ
ნი გიგინა ობილიის და
საქართველოს ჩემპიონია
მონაწილეობა შოტის. 1957
და 1958 წლებში მონაწი-
ლეობს საბჭოთა კავშირის
პირველობაში. აქ იგი ში-
დას ზარს ცეხს ოსტატებს,
რომლებსაც ეცოდება საბ-

ჭოთა კვეენის ჩემპიონის
ოქროს მედლისათვის.
ზნირად კითხულობენ
როგორ მაღლია ნონას
საყოველთაო აღიარებას.
ამაზე ერთი პასუხია: ბუ-
ნებრივი ნიჭის დაღდაღივი
განვითარებით. ნონა დიდი
შრომისმოყვარეა. იგი ყო-
ველდღე მეცადინეობს ჰალ-
რაკში. მაგრა არ გვერ-
იათ, რომ მისი ინტერესე-

ქართველ საზოგადოებ-
რიობას სწავს ნ. გაფრი-
ნდაშვილის საბერძნო ნიჭ-
სა და მისი შრომისაღმნი
სხევაურობისა და ამიტომ
მისგან მოიღოს უახლოეს
წლებში საქართველოს
სპორტიულ წარმატების
გამოსვლას.

თ. მირონაძე,
ოსტატობის კანდიდატი
ჰალრაკში.

რე თამაშს შეუდგებოდნენ, მეშვიდე რაზმის საბჭომ
ბუთი პირინებისაგან შემდგარი მზეერაეთა ჯგუფი დაგ-
ზაინ ტყეში.

— ნაკრძალი კარგად გაიცანით, ნახეთ, რომელი
გზით ჯობს შესვლა და დასამალი აღგვიც შეარჩიეთ.
კომასსებში და გეგმა-რუკები მომარჯუეს მზეერაეებმა
და დილადარიან შეუდგნენ თავიანთ სექსებს. დიდხანს
დარჩნენ ისინი დაბურულ ტყეში. მეორე დილით კი
აქრელებელი მარშრუტებით გამოიხადდნენ თამაშის
შტაბში. შტაბი გაეცნო მზეერაეთა ნამუშევარს და
მარშრუტეც მოიწონა. ვადაწყდა: „დასამალი რაზმი“
ნაკრძალის ჩრდილო-დასავლეთისაკენ აიღებდა გეგს,
შემდეგ ჩანჩქერს გადაივლიდა და მიიმაღლებოდა. ერთი
რამე კი აუცილებელი იყო—რაზმს თვისს გზაზე პირო-
ბითი ნიშნები უნდა განელაგებიათ. ამისათვის ნაძვის
დაბურული ტოტები, პატარა კეჭები, ქიდალდის ის-
რები ან ნაფოტები უნდა გამოეყენებიათ — ერთი სიტ-

ყვით, თავიანთი ოდნავ შესამჩნევი კვალი უნდა დაეტო-
ვებიათ. ამის მიხედვით „მებნელი რაზმის“ პიონერებს
ჯერ მათი კვალი უნდა ეპოვებოდა, შემდეგ კი გამარჯუების
საქრინდარი—დამაღლილი რაზმის დროეა.

აი, კვირა დღეც! შზიანი დარია, დილადარიან ნაკ-
რძალისაკენ გამბედა ბავშვების მწყრივი. აი, საყვირის
რისიანი ხმაც გაისმა. დაიწყო თამაში...

— ერთი, ორი, სამი,—ნერვიულად ივლიან წამებს
„მებნელი რაზმის“ პიონერები.

— ისარი... ვარსკვლავი... ნაფოტი... — ეშმაკური
ღმიღლით ტოკებენ პირობით ნიშნებს „დასამალი რაზ-
მის“ პიონერები.

სიჩუმე, ტყის მყუდროება! შემდეგ ყიყინა, ხმაური
და მხიარული შეძახილი. ბოლოს წითელი დროთის
ფრიალი... გახარებული მერვერაზმელები... თქვენთვის-
საც გასაგებია, ალბათ, გამარჯვებულთა სიხარული.

ლ. სულპერიძე

ნახ. ზ. ლეჟავასი

მე ნუ ჩამთვლით, პატარებო,
 ამ ამბავის მომგონად.
 მო, დავანთოთ, გავაჩალოთ
 დიდი ჭიკოქონა
 და ამ ჭიკოქონასთან,
 ამ კოცონის გარშემო
 დავსხდეთ,
 ომის ცეცხლზე ამბავს
 მოგიყვებით ბავშვებო.

1

თქვენოდენა იყო მაშინ
 გოგა ბიჭი, თავნება.
 — გოგა საღლაც დაიკარგა!
 — გოგა მიქანება...
 — გოგამ მინა ჩამსხვრია...
 — გოგამ ვილაც გალახა...
 — არ უხსენოთ წიგნი გიგას,
 არ სურს მისი დანახვაც!

დედა?...
 ჰერი! დედის სიტყვა
 არ მიაჩნდა ჩირაღაც.
 მამა?...
 მუშა კაცი იყო,
 მე ვიცნობდი პირადად.
 მშრომელი და მუყაითი,
 ქარხნის თვალის ჩინია...
 ვერ უხერხა რამე გიგას,
 უტეხსა და ჟინიანს.
 რა რჩევა და დარიგება,
 პოი, რა არ იღონა,
 სათაყვანო მამის სიტყუაც
 არა, არ გაიგონა.

აპირთვად ბოლოს მამის
 მოთმინების ფილა,
 შეუყვარა ხმამალა და
 თვალიც დაუბრიალა.

დადრკა გოგა, რა ქნას გიგამ,
 მამა რაკი მკაცრია...
 მანინც რაა, თამაშა და
 რჩენას რად არ აცლიან?!

უხაროდა დილით ადრე
 მამის წახვლა შინიდან,
 მყისვე ეწოს აიკლებდა
 ბენით და ყუყინითა.

დედა?...
 მანინც დედის სიტყვა
 არ უღირდა ჩირაღაც.
 „ნება გვიან ბრუნდებოდეს
 მამა სახლში ხშირად!...“

2

უცებ: ომი! ომი! ომი!..
 ხმა გაისმა ომისა.
 გიგას მამა შეიჭურვა,
 მხრებს ფარაჯა მოისხა.

დედა ტირის, ტირის, ტირის...
 ცრემლი როგორ დამალოს?!
 — გოგა, მიდი, მოეხვიე,
 ომში მიდის მამაო!..

აიტაცა მამამ გოგა,
 ჩაკოცნა და ჩაკოცნა!
 — შენ ხარ, ბიჭო, ჩემი დარდი,
 ჩემი საამაყოცა.

სანამ მტერს არ დაგამარცხებ,
 შინ ვერ მოვალ მანამდე.
 რად დახარე წამწამები,
 თვალი შემომანათე!

ბიჭო, დედას გაუგონე,
 მოაშორე დარდები.
 ნუ იცლებ, ისწავლე და
 აღარ გაოჯავრდები.

მივალ, რომ არ მოაღწიოს
 აქაც ომის გრივალმა...
 გიგამ იცის ომი რაა,
 ომი იცის გიგამა.

ომში კაცი კვდება ბევრი,
 იქნებ მოკლან მამაცა?...
 „ომი“, „ომი“, — გიგამ ფიქრში
 ეს სიტყვები დამარცვლა.

მოეხვია ყელზე მამას,
 მგვრამ ვერა უთხრა რა.
 დაავიწყდა მამის კიცხვა,
 მამის მკაცრი მუქარა.

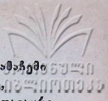
თითქოს უცებ გახდა დიდი,
 წამით წამოიზარდა...
 დაჰტერს წარი, მაშინ ყველა
 ვაგონებთან მიზავდა.

მატარებელს მიჰყვა ნელა
 დედა ხელის ქნევითა,
 მიჰყვა გიგაც, კართან მომდგარს
 უტკერს მამას ქვევლან.

ვაგონები რახა-რუხით
 უფრო ჩქარა გაქანდა.
 ხელგაწვდილი შედგა დედა
 ხალხით საჯიე ბაქანთან.

გიგა თითქოს გახდა დიდი,
 ფიქრი აეკვიტა...
 შინ დაბრუნდნენ...
 გიგამ თვალი
 დააშტერა იატაკს.

— არა, შეიღო!.. — მოეხვია
 დედა გიგას, აკოცა.
 — დაბრუნდება, ისევ მოვა
 ის დღე საარაკოცა.

;

დარდიანი, შუბლშეკრული
ის ფანჯარას მიადგა,
გადახედა ქვევით ეზოს,
ბურთი გაუფლიათ და
მიმოსდევნ ბურთის ბიჭები,
დახეთ ქვედა უზნელებს,
ჰოი, როგორ შეუთავს
გიგა-ბიჭის გუნდლებს!

ბურთს შიახტა ციყვივითა
ორჯერ გელა მეკარე,
ქვედა უზნის მეკარეს კი
ახლოს ვერ გაეკარენ.

უცებ ბურთმა გიგას გუნდის
ბადე შეცახცახა.
გიგამ ველარ მოითმინა
და დელიკოს გასძახა:

— დელი, დელი!... ნახე, როგორ
მარცხდებიან ჩვენი ბიჭები!
— მერე, გიგა, შენ რას უციდი,
რად არ მიეშველები?

წაღი, შეილო! —
ჩაირბინა
კიბე ჩქარ ნაბიჯებით.
რა ქნას, აბა, გიგა-ბიჭმა,
მარცხდებიან ბიჭები.

და შეიპრა გუნდში გიგა,
რა მუხლები ჰქონია!..
გაიტაცა ბურთი გიგამ,
დაარტუა და
გოლია!..

კვლავ გაიპრა გიგა, ბურთი
წინ-წინ გაიყოლია.
კიდევ დარტუმა!..
ტაში ტაში!..
ეს მეორე გოლია.

ქვედა უზნის მეკარესაც
წინ ბალახი უთედებს...
გამარჯვება დარჩათ ასე
გიგა-ბიჭის გუნდლებს.

მოეხვივნენ გიგას ძმები,
უყვებოდნენ, კოცნიან.

— მამაშენი რომ წავიდა,
იგეც მოგვილოცნია.

შენს ნებაზე არ გაძლევდა
თამაშობის უფლებას.
ახლა შენ რომ აღარ არის,
ვინღა წაგეჩხუბებია!..

რაო, გელა?!.. ეგ რა უთხარა?!..
ეგ რა უთხარ გიგა-ბიჭს?!
გიგამ გელას მუშტი გაჰკარა,
მოუქცია ნიკაპი.

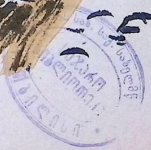
ამ დროს გაჩნდა შაა მეკი,
მყის შეიპრა ბავშვებში,
მოჩნუბართა შუა ჩადგა:
— გიგა, რად სცემ?! რას ერჩი?!

— რას ვერჩი და მაჰაჩეძე
არ ახხნოს აროდებ...
თორემ ისეთ დღეს დაგაყრი,
ფეხზეც ველარ წამოდებს.

გელას მამამ, ძია ნიკომ,
გადახედა თავის შვილს,
— მაგ მაკვინატ ენას, ბიჭო,
არ იქნა და არ იშლი?..

ძია მეკიმ გადახედა
ბავშვებს თავის გარშემო:
— ერთი რამე უნდა გითხრათ,
ყური მივდეთ, ბავშვებო!..

7797

კეკე

(მოთხრობა)

— ელგუჯა!

ელგუჯა შეიმშენა, კედლისკენ გადაბრუნება დააპირა.

— კიო მხარში წასწვდა და გადმოსწია.

— გაიღვიძე, ე! ავერ თოვლიც მოსულა.

ელგუჯამ თვლები გაახილა, ერთ ხანს უახროდ იყურებოდა, მერე იკითხა:

— რაა?

— თოვლი მოსულა. აღდექი. დროზე წავიდეთ, თორემ, ვინ იცის, ივნება ცა ისე ჩამოიქცეს, გარეთ ფეხს მელარა ვგვამდეთ.

ელგუჯა სარკმლის ფარდას მისწვდა, გასწია და სახე გაებღარა!

— ე! როგორ დაუბარნდია!

— აღდექი, აღდექი!

— ვდგები.

ელგუჯამ ხალათი მოძებნა. კიკომ კალენდარის ფურცელი ააბია და ისევე მობრუნდა:

— მე ჩაველ, შევებამ. შენ მანამ გაემზადე.

— აპა, ერთი, ორი და მზადა ვარ.

კარებში დედა შეეყარა, მხარზე კოკა ეღდა. კიკომ ჩამოართვა.

— ცოტა რამე გავცივებამდე, მივდივარ.

დედამ თოვლით გადათეთრებული თავსაფარის მობახა და გარეთ დაბერტყა.

— ამ ყიამეთში, სად უნდა წახვიდეთ, შვილო?!

— რა ყიამეთია, თოვს, მეტი რა!

— არა, არა, გენაცვალათ დედა, ისევე ვენახის ბოლოში რომ ბებური წნორია, ის მოეჭრათ, იმით წავიდეთ იოლას—გამოიძაროს და მერე წადით.

— ი, ერთი შენც, ცხლა ის წნორი მადიჯინე. განახსება დროსაც გვათხოვენერ მაგ ტაქკას. ან რა არი! პირიქით, უფრო თბილა კიდევ.

— თოვლს რა სჯობია!—ჩაურთო ელგუჯამაც და ქამარი შეიკრა.—შენ ჩემი ყურებიანი ქული მომიძენე!

— რა ვიცი, შვილო....

დედამ მეტის თქმა ვეღარ მოახერხა, შეწინებულ თვლით გადახედა ერთსაც, მეორესაც, ლუმელიდან ქვაბი გადმოღდა და მანინ გაბებ:

— ემანდ არა იწყინოთ რა.

— ვიწყინოთ კი არა! მიდი შენ რაც გითხარი—ქული მომიხახე!

დედა მეორე ოთახში გავიდა.

კიკომ დერეფნის კუთხეში მიწობილი კეხი, ცალული და მოსართავები დაიხილა, თოვლზე ათრეული თასმით გრძელი ხახვი გაავლო, გომურის წინ მდგარ დათოვლილ ორთვალს წიხლი ჰკრა და მერე ის ცალული და მოსართავები ზედ დაყარა.

ელგუჯაც ჩამოვიდა.

— უჰო—ერთი ეს ამოიძახა, ხელები გავშალა, თავი უკან გადასწია და ბრტყელ ფანტლებს ენა შეუშვია.

კიკომ გომურთან ერთი კვირის წინ ნაყიდი სახედარი ჯულა გამოიყვანა—ფერებ-ფერებით, ზურგზე ხელის სმით. ელგუჯა რომ დაინახა, ხელებგაშლილი და ენაგამოყოფილი, დასკუივდა:

— რას მიიმუნობ, ბიჭო!

ელგუჯა გამოიქცა. ჯულას კისერზე მკლავი მოხვიდა იმანაც ზურგზე ხელის სმა დაუწყო.

ჯულას ცალული ჩააცვს, კეხი დაადგეს, ორთვალის ხელნებშუა ჩააყენეს.

დედაც გამოეშველა.

— შექობა, ჩემმა მზემ. ესეთ სახედარს ოც თუმნად ვინ მოგცემს!

— ფეხებს დახე, ფეხებს. ცხენივით მსხვილი ფეხები აქვს. ეუჰ, შენ გულისა!

— ეჰ, შვილო, მამათქვენის ამაგი ახსოვს ისაკას და იმიტომ მოგვცა მაგ ფასად, თორემ სხვას ორმოც თუმნადაც არ მისცემდა.

— არ მისცემდა!

— არა ღირს მერე რო!

— ორმოცი კი არა, ორმოცდაათიც ნუ გშურს. დედი, ეხლა ჩვენ დიდ კამბანისა ნუ გავმართავთ. წაიღი, აბგაში პურები ჩავვიწყებ და ცოტა ხორცი და წავიღებთ.

— წაიღებთ. წაიღებთ!
ელგუჯამ ჯიბიდან შურდული ამოიღო და გომურის კეღელს ტარით კენჭი მოაძრო.

— ეგ ეშმაკის მახე არ წამოიღო!— გაუწერა კიყო.

— რა გინდა შენა!
— არ წამოიღო, მე გეუბნები.

— მქონდეს, რას გიშლის შენა!
— იქ ჩიტებს დაუწყებ დღენასა და...— ხმაში სირბილე შეეპარა კივოს.

— ჩიტებს არა!... აბა, შევინახავ.

დღმა აბგა ჩამოიტანა.

— დაგვეკადნა, შვილო. მაინც ისეთი რა გაკვირებდა: წნორი თუ არა, ქანჭური მოგვეჭრა რამელიმე.

— კარგი ახლა!

• კივომ ორთვალზე თივა გაავაო, ცულები გამოიტანა, აბგა გადაიქიდა და ელგუჯას უთხრა:

— მოიდი, შენ ზედ დაჯექი. ტყუილად ნუ დაისვენებ ფეხებს.

ელგუჯა ორთვალს შეახტა და თივაზე მოიკეცა.

— აბა, ფრთხილად, შვილო.

— ჰო, კარგი! შინ შედი, არ ვაციდებ!

კივომ სახრე გაასწორა და სახედარს გაუჯაგრდა.

— აბა, ჯულავ!
ორთვალა უხმოდ დაიძრა.

— ხელი მოგიმართათ, შვილო!

დღდა ისევ ცხოში იდგა და შვილებს გასცქეროდა. თოვდა, თოვდა..

სასოფლო გზა უკვე დაეცვალათ. მიწა გაყინული იყო და ლონიერ სახედარს ორთვალა კარგად გასდევდა.

კივო როგორღაც უხერხულობას გრძნობდა. პირველად ება ჯულა ორთვალაში და პირველად მიდიოდა ასე მამა-პაპურად ტყეში. ვინც კი ხედებოდათ, ყველა ხანგრძლივი მზერით აცილებდა, ზოგი გამოელაპარაკა კიდევ:

— შეაბით, ბიჭო?

კარგა ეწყევა!

— პატრონივით თუ ყინიანი არ გამოგაღვათ!

— ელგუჯავ, თავქვეში კუდი დუპირე და ისე „ლატარობზე“ ხოლმე.

ლაღანიძე სოლოკოს პაპამ გააჩრათ.

— დააყეთ ცოტა ხანსა!

მივიდა, ხელნა ასწია და კესხაკიდელი ჯაჭვი დაუშოკლა:

— აი, ემაზე დააყენეთ ხოლმე, თორე ეგრე სახედარი იწვავს.

ერთი სული ჰქონდათ, სანამ სოფელს გასცდებოდნენ. მეტყველებს თავიანთი ბუღრუგანა დაეკეტათ. იქ ეხლა შიმშილდებიან ძალი იდგა და მიწყენილობის გამო ყფდა.

ცოტა ხანს ჩვენს ხალხს აჰყვა. მერე გაჩრდა, ერთი გაგრძელებით ამოიყვავა და გამობრუნდა.

— ზმუჯი, აპა!— ელგუჯამ შურდულით მსხვილი კენკი დაადგინა და ააწყვეწავა

კივომ გაკვირებით მიხიბდა:

— რა დავმართა, ე!

— არაფერი.— ელგუჯას შურდული უკვე დაემალა. მინდორში თითქო უფრო მეტად თოვდა.

ბარდნიდა და ბარდნიდა. თანაც ნისლი იყო ჩამოწოლილი.

კივო ორთვალს ფეხით მისდევდა და თან გაუწყვეტლივ ლაპარაკობდა:

— ასე რომ ითოვოს, ხვალისთვის ერთ მეტრზე დასდებს.

— მიდი, ჯულავ, პაეე, ჯულავ! რა ეწყევა!

— მოსაცურს იქით გადავიდეთ, არა?

— აპა, პური მოიტეხე. თანა ვკამოთ.

ელგუჯაც არ აცლებდა.

ტყის ჩიტების რამდენიმე გუნდმა გადაუარათ— სოფლისკენ წავიდნენ. ელგუჯამ დაასკვნა:

ქაეებზე მიდიანო?

ურმის კვალი მიუძღოდათ.

— ეს ქუჭურავიანთ სულხანის ურმისააო.

კოლმურხენობის ზერის იქით უკვე წვრილიანი ტყე იწყებოდა. ერთმანეთზე გადახმულ-გადახლართული ძეძვი და ჯაგ-რცხილა ლამაზად დაებარდნა. ვიღაცა სანადიროდ გასულიყო და ნაპ! ნაპ! ნაპ-ნაპიხდა.

რაც შორს მიდიოდნენ, თოვლი სულ უფრო და უფრო ღრმავდებოდა. კივომ ფეხში სისველე იგრძნო და ორთვალზე ავიდა. არ დაჯდა კი. თითქო ფეხზე რომ იდგებოდა, ნაკლები სიმძიმე ექნებოდა. ჯულამ ნაბიჯს უკლო, კივომ კუვიელსა და სახრის ქნევას.

მოსაყურს უკმე ნამდვილი ტყე ეთქმოდა. შავად აგრაგნილი მუხები თითქო თოვლის სიმძიმეს დაედუნა. თანაც ისევ თოვდა. დაფრთხებოდა შაშვი გზის პირიდან და ჩამოშვადებოდა თოვლის ჩანჩქერი ხრიალით. აღმართზე ორივე ძირს ჩამოდიოდა, დაღმართზე ისევ ზედ სხდებოდნენ, და ორთვალა რომ დაქანდებოდა, მხიარულ ყუიანს დააყოლებდნენ.

— ო, ო! ჩომ! ჩომ! კული, ელგუჯა, კული ნუ გავიწყდება!

ელგუჯა იღრიკებოდა და მართლა ეწეებოდა. ბეგრი საინტერესო რამ შენიშნეს: შუაზე ჩახეილი იფანი, მგლის ნაწალი, შავი, დიდი კოდალი... გზიდან მარცხნივ გაუხვიეს, იაკოფას წყალს აუყენენ და თიხიან გორის ძირში გამოუშვეს.

სასიამოვნო მგზავრობა დასრულდა. ამის მაშინ მიხედნენ, როგორც კი ბუჩქნარში შეძვრნენ. კიპოს ფეხი დაუსხტა, რცხილას დაეჯახა, რცხილა შექანდა და თოვლის მთელი ჩანჩქერი დაატყდათ თავს. მაგრამ ეს მაინც პირველი იყო. გაიცინეს, კისრები ამოიწმინდეს და ხმელი შეშის ძებნა განაგრძეს. მერე უარეს ჩანჩქერში მოყვნენ, მერე კიდევ უფრო უარესში, და ისე დასველდნენ, ისეთ საშაგელ სიცივეს გრძობდნენ კისერში, ერთმანეთის რომ არ რცხენებოდათ, ველზე გავიდოდნენ, ცეცხლს დაანთებდნენ, მიუსხდებოდნენ და არაფერს არ გააკეთებდნენ.

ერთმანეთის რცხენოდათ, ერთმანეთს უფროხილდებოდნენ და ეს ამავარებათ.

— უნდა წევიქო! — ეუბნებოდა ელგუჯას კიპო.
— ყოჩაღი ბიწი ხარ, გაუძლებ! — იღრიკებოდა ელგუჯა. ერთი იწეოდა, მეორე უძლებდა და მალე ისეთი რცხილა წამოაქცის. ფოლადივით გაჭკონდა წყარუნი

ამ რცხილას ნეკრჩხალი მიაყოლეს, ნეკრჩხალს — ცოლიანი, ბაჯაჯღანა კუნელი, კუნელს — ისევ რცხილა. გახურდნენ, ოფლი დაასკდათ. დამორეს, გამოზიდეს. და უკანასკნელი ხეც რომ ჩამოათრიეს, კმაყოფილებით გადახედეს ერთმანეთს.

— ვერც კი დავუღებთ ამდენს!

— შეეჭამოთ ცოტა რამე, მერე ვნახავთ!

ერთი პური და ლორის პატარა ნაჭერი ისევ ჰქონდათ. კიპომ პური შუაზე გადატეხა, დახედა, რომელიც უფრო დიდად მოეჩვენა, ელგუჯას გაუწოდა, ხორციც იმას მისცა, თვითონ ხეებზე მიწვა, გემრიელად მოკბიჩა და ცას ახედა.

ალარ თოვდა. ნაცრისფერ ცაზე, საღვაც საშუაღვლის იქით, მზე იგრძნობოდა.

— კარგა დრო გასულა! — თქვა კიპომ და შისიკენ აიწმინდა.

— ეგრე იცის საქმემ.

თოვლი დნებოდა, დნებოდა ხეებზე დადებული თოვლი. ხრიალით ჩამოდიოდა ხან აქ, ხან იქ. ჯულა არ ხეინად ახრამუნებდა თივას.

კიპომ ოფლიან ზურგში სიცივე იგრძნო და ელგუჯას უთხრა:

— არ შეგცივდეს. ადექი, ნელ-ნელა დავედოთ, თორემ ასე შეგცივო.

ჯულას თივა ხელნებშუა ჩაუყარეს.

ჯერ რომელიც ყველაზე მსხვილი ხეები ჰქონდათ, ისინი დაუდეს, მერე კიპო ორთვალაზე ავიდა. ელგუჯა აწვილიდა, ის უღებდა.

საცაა ზვართანაც მივიდოდნენ, მაგრამ საყარაულო გორაზე ვიღაც დაინახეს. ის კაცი ნამდვილად შტაბევი იყო.

- თავსუმბუქი არ მოგივიდეს, ე!
- ნუ გეშინიან!
- ნუ გეშინიან კი არა — ისე უღებ თავსუმბუქი შოვა.
- ეგრე ფიქრობ?
- ეგრეა და...
- აბა შე დავეუღებ და...
- კარგი! — ჩაეღიბა ელგუჯას.

იმდენი მოეკრა, მართლაც ვერ დაუღეს ყველა. რომელი დაეტოვოთო და, ისევ მუხის ფურტურო ტოტებს შეეღივნენ. დაქანჩეს.

ჯულა შეაბეს.

- ღმერთო გვიშველო! — და გაუჯავრდნენ.
- აბა, მიდი, გენაცავე, ჯულავ!
- ჯულამ გაიწია, ღამრა. გამართულად წაივია. მაგრამ პირი რომ შეღმარათისკენ იბრუნეს, შეღდა.
- დაიცა, დაისვენოს!
- დაისვენოს!

დაისვენა. გაუჯავრდნენ. აქეთ-იქიდან წაეშველნენ. თოვლებზე ფეხები უსხლტებოდათ.

ცოტა იარა ჯულამ და ქოშინი აუვარდა.

— თავსუმბუქი! რომ გებუნებოდი, კარგად ვერ უღებ-მეთქი, არ ღამიჯერე.

ქიკომ წინიდან დაუარა, გაწითლდა. თავსუმბუქი იყო. ცუდი სახედარს ყელში უჭერდა.

— მიდი, შენ ხელნახე დააწე!

ელგუჯა ხელნახე დააწვა, ქიკომ ორთავას მხარი მისცა.

— ჰაქე, ჰა! ჰაქე!

ჯულა ეცადა, მაგრამ მალე ისევ აქოშინდა.

— უნდა გავასწოროთ, — თქვა ელგუჯამ.

ქიკოს სცხვიწოდა. წითლდებოდა.

— რა კირი შეუღდა, რა ვიცო...

ცოტა კიდევ იარეს და ისევ შეუღდნენ.

— გავასწოროთ. მაგას რა უნდა!

— ეხ ამის! — გაბრაზდა ქიკო და შეშას წიხლი ჰკრა ჩამოიბურა. ცივი ჰაერი წამოვიდა.

ქიკო ორთავალზე ავიდა, ქანჩი მოუშვა, ლედი ახსნა, შეშები გადმოყარა. ხელახლა დააწყეს, ხელახლა დაქანჩეს. ქიკო ნერვიულობდა, ვერ მოზომა, ქანჩმა ლედს შლა დააყენა, ჯახაო და გაწყდა.

— თუ შენი! — ახლა მილა მოიშალა ქიკო.

— რო ეწევი და ეწევი... ნელა, რა მოგივიდა? — უსაყვედურა ელგუჯამ.

— შენ გაჩუმდი, ვაიგე.

მაგრამ მაინც მიხვდა, რომ ელგუჯა მართალი იყო და შეეცადა თავი შეეკავებინა.

ლედი რის ვაივაგლახით გადააბეს, შეშა ხელახლა დაქანჩეს. დაიძრნენ.

იკვილეს, მილოტეს, მბრედი გადაიყვლილეს და აღმართზე ასე ავიდნენ. ავიდნენ და ამრისუნთქეს. ეგონათ — წამებას მოეჩინათ. მაგრამ დაღმართი უფრო უარესი გამოდგა. ორთავალა რომ დაქანდა, ჯულამ თავი

დაუქირა, შეშები კულუსუნზე მიებჯინა, ცოტაც და ხორცს ამოაგლეჯდა ფოლადივით მაგარი რცხილი.

მიხვდნენ, რომ ისევ ცუდად ელთო.

ქიკოს ხმა არ ამოვიდა, მაგრამ გუნებაში ახლა ყველაფერს სწყველიდა: ტყესაც, ამ შეშასაც, ორთავალსაც, სახედარსაც, თოვლსაც და აღმართ-დაღმართსაც. ასეთ წამებას და მაიმუნობას სიყვდილი სჯობდა.

— საგორავი დაუღეს! — ერთი ეს უთხრა ელგუჯას.

თვალს საგორავი დაუღეს. ქიკო ორთავალზე ავიდა. ელგუჯა დაბლიდან შეპყურებდა. ქიკომ თვალგზში ცრემლები შეამჩნია. შეებრალო. თავისთავს გაუწყრა — რა დღდაბერივით ეკოთქოთებო და გაიცინა.

— რა იყო, ბიკო, რა ზეთი ჩამოგივიდა ცხვირიდან. არაფერია, ამაზე უარესიც ხდება ხოლმე. ეს რა არის, ელგუჯასაც გაეღიმა.

— ზეთი არა!

— მაშ აბა ცოტა გატაკიდი!

ქანჩი მოუშვეს, შეშები გადმოყარეს, ხელახლა დაუღეს. საგრძნობლად აცივდა. პირველად ეს სველმა ფეხებმა იგრძნეს.

თოვლი წამოვიდა, ხერხიში, წყარუნდა თოვლი. შარვლის სველი ტოტები შეეყინათ.

ქიკო ორთავალიდან ჩამოვიდა, თვალს საგორავი გამოაყვია, დაეშენენ.

ხელა არა უქირადოთ რა, კარგად მიდიოდნენ. საცაა ზვართანაც მივიდოდნენ. მაგრამ საყარაულო გორაზე ვიღაც დაინახეს. იქ მეტყვეები იდგნენ ხოლმე. ის კაცი ნამდვილად მეტყვე იყო.

— თუი! — გადააფურთხა ქიკომ.

— ნიკა — თქვა ელგუჯამ.

— ნიკა კი არა, სვიმინაა.

გაჩერდნენ. ეითომ ორთავალს რაიციას უჩიხიენ-

დნენ; იქნებ ამასობაში ის კაცი წავიდესო. გორაზე შემდგარი წასვლა არ აპირებდა.

— მოიქა. ცულებს მე წავიღებ და ესე ხეც-ხეც დავშვები. ტაქსას შენ გამოჰყვიე.—თქვა ელგუჯამ.

— არა, ეგრე უფრო ცუდაია.

იმ კაცმა დაინახა და ხელის ქნევა დაიწყო—წამოლითო.

— ჰაეც!—გამეტებით ვადაჰკრა ჰიკომ სახერ ჯულას. წვიდნენ.

ჰიკომ იმ წუთში ისევ აღარ უნდოდა აღარც ეს შეშა, აღარც სახედარი, აღარც არაფერი. მიდიოდა და ფეხები უკან რჩებოდა.

კაცი გორიდან ჩამოსულიყო და გზაზე უცდიდა. ის არც ნიკა იყო და არც სვიმანა. მთავარი მუტყუე აღმიაჩნდა.

— დააფეთ.—გადაუღვა წინ.—ნელდი ხომ არ გიღეთ რა.

— არა, ძია, აი, ნახეთ.

ჰიკოს გულმა დაგა-ღუგი დაუწყო, ელგუჯა ორთეა-ლას ამოეფარა.

— ვისები ხართ?

— ზაქროსი, გოგიაშვილისა.

— მეც, თქვე ეშმაკის ფეხებო, ამ ყიამეთში ტყეში იქნება საიარული? რომ მოვიხსნტეთ ეს ტაქვა და იტკინოთ რამე?

ჰიკოს სიხარულის სითბომ დაუარა ძარღვებში. ელგუჯამაც თა-ი ასწია,

— რა ვიცი... შენა სულ გაგვითვდა და...

— როგორ დასველებულხართ! აბა, ჩქარა წადით, არ გაიციდეთ, აბა ჩქარა!

თითქოს მტკივანი კბილი დაუყნებოდეს—ჰიკომ შევბით ამოისუნთქა და ელგუჯას გაღასძახა:

— ელგუჯა, მააწეძი! ჯულაჰ!

— ქვემოდან ნუ უღვებნი, ბიჭო!—ერთხელ კიღვე მოისმა მეტყუეის ხმა.

მიიხედეს, ის ისევ საყარაულო გორაზე აღიოდა.

კარგა მანძილზე რომ გამოისცილდნენ, მაშინ დაიწყეს:

— აი კაცი!

— გენაცე სულში, აი, მართლა კაცი!

— მიდი ჯულაჰ! ჰაეც!

ბინდებოდა. სოფელში უკვე სინათლეებს ანთებდნენ. თოვლი უფრო უპატებდა შრიალს.

შინშეშლანთ მალე ისევ მეტყუეების ბუდრუგანასთან დახვდათ. ისევ შემოხვდნენ ვილც-ვილატეები და ისევ გამოელაპარაკნენ:

— ყოჩაღ, ბიჭებო, კარგად დაგიღვით!

— საღ მოსურით, ბიჭო, ეგეთი კარგი შემე.

— ამათ დახვით ე—რამოდენა დაუღვით!

ჰიკოა წელში გამართული მიდიოდა და ამაყად მიუგებდა—აბა და ამ ადვილს მოვეკრით; ეს რა არის, ჩემს ჯულას სულ სირბილით მოჰქონდა, კიღვეც დაღუღვდებდით, მაგრამ პირველად გვიბია და ვუფროთხილდებითო.

თავიანთ ეზოსკენ რომ გადაუხეცეს, უკვე ბეილოდა დეამ ვერ გაიგო და ჰიკომ დიდი კაცივით დიძიხა:

— გამოგაზებდით, ოჯახიშვილებო!

დედამ გამოიხედა, კიბე ჩამოირბინა.

— უი, რატომ თავი არ მომიკვდები, რომ თქვენ ეგრე გაწვავლებთ. რათ დაიგვიანეთ, შვილო, გასწვალდით ძალიან?

— გაგწვალდით არა!

აქამდის სკიირადა.

ახლა ჯულა გამოუშვეს, გომერში დააბეს, თივა დაუყარენ, რამდენიმე შემეა გადასტერეს, წინ ავიდნენ.

— აბა ერთი შეგუკეთო!

ლუმელს შეუკეთეს, სველი ფეხსაცმელები დაიხადეს, წინდები გამოიცივალეს,

მზავრი გაფიცებულმა შემამ ტყაცა-ტყუცი დაიწყო, ოთახი დახმარულდა. დედამ ტაფით შემწვარი ხორცი დაღვა. სუფრას მოუსხდნენ, დაუტრიალდნენ, დაუტრიალდნენ და, როცა თითო კიქა საფერაის წვენიც დააყოლეს, საღდაციდან შეუშინებლად მობრუნდა სიყვარული, მობრუნდა და ბიჭების პატარა გულეებში დაიბუღა.

უყვარდათ დედა, უყვარდათ ერთმანეთი, ის მეტყუეც, რომელმაც ისე ლაზათიანად გამოისტუმრა; უყვარდათ ის ტყე და ის გზაც, რომელმაც სულ ცოტა ხნის წინათ თითქმის ცრემლები მოაწურინეს თვალებიდან. უყვარდათ ყველაფერი, რაც მათს ირგვლივ იყო.

გემრიელად ილტუმებოდნენ და ერთმანეთს აღარ აცლიდნენ ლაპარაკს:

— რა დედა გვეყვებარ, რა დედა! ეს რა საკმელი გაგიკეთებია, ოჰ! ოჰ!

— რა ყოფილა ეს ჩვენი ელგუჯა—ტარაბუსავით ტრიალებდა ტყეში.

— რა კაცი ყოფილა ჩვენი მეტყუე!

— ეს რა შემეა სკოდნია თიხიან გორასა!

— ასი თუბანი ღირს ჩვენი ჯულა, ასი თუბანი.

— კიღვე შეუკეთე, ბიჭო; შეუკეთე, რომა...

დედა თავს დაჰკანკალედა, დაჰხაროდა.

გარეთ კი ისევ თოვდა, ზამთარი იღვა - დიდი, ტკბილი, საყვარელი ზამთარი.

საღლაც სერებზე მზიარულად წაგწავებდნენ ტურები...

კავკაზი

რიტა იმბერპოლარეთის პატარა ქალაქში, დედასთან, მამასთან და პატარა დაიკო გალისასთან ცხოვრობს. ყველაფერი კარგად მიდიოდა რიტას ცხოვრებაში, ერთი გაგრძობა რომ არ ყოფილიყო: რიტას ბიჭობა უნდოდა.

კაცმა, რომ მართალი თქვას, როცა ის პატარა გოგონა იყო, არც თუ ისე ცუდად ცხოვრობდა. იზრდებოდა, ტოლ გოგონებთან დედოფალობასთან თამაშობდა, დედას საოჯახო საშემწეში ემზადებოდა და, ასე გაიწივდა, თმების დაწმენა კი ისწავლა.

მაგრამ შემდეგ კარის მეზობლად ვიტკა გაჩნდა. რად არ შეიძლებოდა დამეგობრებულყვენენ? მით უფრო, ტოლები არიან და ერთ სკოლაში სწავლობენ. ზამთარში, როცა გარეთ ქარბუქია და ცხვირს ვერ გააყოფთ, სხვას ვის უნდა ეთამაშო? მაგრამ ვიტკა აგდებით დაუცხვანება ხოლმე — შე გგობიოთ! — და მთელი დღობით ან წიგნს კითხულობდა, ანდა არაღაცა თლიდა — რიტას ახლოსაც არ იკარებდა. საერთოდ, უნდა თქვათ, რომ ვიტკა ამ ქვეყნად საქმეებს ორ ნაწილად ყოფდა: „საგოგო“ და „არასაგოგო“ საქმეებად.

რა თქმა უნდა, შეიძლება იცხოვროს ისე, რომ ამას ყურადღება არ მიაქციოს და შესაძლოა ეს ასეც მომხდარიყო, რომ მამას რიტა გემზე სტუმრად არ წაეყვანა.

რიტას მამა მეზღვაური იყო. არა უბრალო მეზღვაური, არამედ სამხედრო, გემის მეთაური. როცა მამა შვილი გემმისდაგომზე მივიღ-

ნენ და მამამ რიტას თავისი გემი დანახვა, რიტას სუნჩევა შეეკრა. ხოლო ხის კიბეზე ასვლისას იგრძნო, რომ მას სხვა არაფერი სურდა მთელ თავის სიცოცხლეში, ვარდა „თავისი“ გემისა, რომელზედაც კიბით ავიდოდა და ვაიმგზავებოდა მორეულ ოცენებში.

— არსოდეს აქედან არ წავივლი! — თქვა რიტამ.

— ბიჭი რომ ყოფილიყავ, იუნდავ აგვიყვანდი. — უთხრა მამამ. და აი, იმ დღიდან დაიწყო რიტას ბავშვური ცხოვრების სიმწვილე: პირველად მან გოგონებთან მეგობრობა მიატოვა, ხოლო ყუთი, დედოფალის მთელი მორთულობით, რომლის შეყვრასაც მთელი ზამთარი მოაწოდებდა, გალისას აჩუქა. მეორე შეხვედრა დედას მისთვის შარავლი შეეკრა. ეს არც თუ ისე ძნელი იყო, რადგან თვითონ დედას შარავლი ქონდა. ნაწივების შეკრახე კი დედამ სასტიკი უარი განუცხადა. ამ საქმეში მას არც ხეყნამ და არც ცრემლებმა უშველა. სამაგიეროდ, დედამ მას სახმედრო მალაზიაში მეზღვაურის ზოლიანი მაისურა უყიდა და გადაუკეთა.

ახლა ქალაქში რიტას მხოლოდ პარკოსსა და მეზღვაურის მაისურაში გამოწყობილს თუ ნახავდით.

შეიძლება ამახ უწვლა: ბიჭები სიამონებთ თამაშობდნენ მასთან. ისწავლა ვეხებურთის თამაში, ტყდარაჯი, ხოლო, ერთხელ, როცა კოლკა ზადორინს პატარების ცემზე შეასწრო, ისეთი უთავაზო, რომ შემდეგ ეწინოდათ კიდევ მისი.

როცა მამა ცურავიდან დაბრუნდა, იგი დიდხანს შესცქეროდა რიტას. — ჭეშმარიტად კარგი ბიჭი გამოხვიდოდა. — თქვა მამამ და რატომღაც აიოიოზრა.

რიტა ზუზულში, დედასთან და გალისასთან ერთად უკრინაში გაემგზავნენ. ვიტკამ მამუნე უამრავი ახალი ამ-

ბავი ჩუყავლა: კუნძულზე უკვე სოკოს კრეფენო, გენკას მამამ ვეებერთელა თევზი დაიჭირა. ხოლო კოლკა ზადორინს ფოტოაპარატი უყიდეს და ახლა იგი ყველას სურათებს უღებოს.

— დიდი ამბავი! — უთხრა რიტამ. — მე კი საზღვაო სკოლაში შევდივარ!

— ხა-ხა! — უსახუხა ვიტკამ. — შენ იქ ვინ მივდიღბს!

— აბა მიყურე, — უთხრა რიტამ, ჩემოდნიდან ორი თეთრი პატარა დროშა ამოიღო და ქნევა დაიწყო. — გაიგე?

— რა უნდა გავიგო? გადააქნ-გაღმაოქნე — მოდი და გაიგე! — თქვა ვიტკამ.

„გადააქნ-გაღმაოქნე!“ აი, რა დავწერე! „გამარჯობა, ვიტკა.“ — ვიტკამ დაცინით დაუსტვინა და გაიქცა, მაგრამ მამუნე შემობრუნდა და რიტას მიაძახა:

— ეს, შე გატეხილი ვარკლის მეზღვაური!

მეორედ დღეს რიტასა და ვიტკას დედა მურმანსკში წავიდნენ. რიტა, გალია და ვიტკა შინ მარტონი დარჩნენ.

— წავიდეთ კუნძულზე, სოკო მოეკრიფეთ, — თქვა ვიტკამ.

— გალია?

— შეც წამოვალ, — თქვა გალიამ.

— აბა, კი! შენი ტარების თავი გაექცა!

მე რა თქვინო ტარება მინდა, პატარა ვარ თუ? — დინჯად მიუყო გალიამ.

— რატომაც არ უნდა წავიყვანოთ! — თქვა ვიტკამ. დაიღლება — ჩაოვჯდეთ და დავისვენოთ; ვინ გვაიძულებს იქიაროთ.

აიღეს ყვდროები და გადასასვლელისაკენ გაემართნენ.

კუნძულზე, ზედ ნაბირთან, რამდენიმე პატარა სახლი იდგა, რა-

შელთა კარ-ფანჯრები ქალაქს გასურებდა. ნიუს ხალხი ქალაქში გადაყვებულა მოყავდა.

როგორც კი ქუჩებზე გადავიდნენ, რიტამ იკითხა: — რა მოგვრითოთ, სოკო თუ კენკრა?

— კენკრა. — თქვა გალიამ. — კენკრას მხოლოდ გვგობენ კრეფენ. — შეესიტკვა ვიტკა. — მოგვკრითოთ სოკო. გაეხშით და მწინლად ჩავლოთ. წავივლით.

შემოუარეს საბილბს. ავიდნენ არც თუ ისე ციკაბო გორაზე და გასრეს წინ. ყოველი ფეხის გადადგამზე უამრავი სოკო ხედებოდა. ათორღუნებოდა გადადგმა ვერ მოასწრეს, რომ ვეღროვის ფეხები სოკის ყავისფერი ქუდებით დაფარა.

— ასე ჩვენ ერთ სათბში დავესვებთ ვედროებს და შემდეგ საქვებ არაფერი გვექნება, — თქვა ვიტკამ. — მოდი ჯერ კენკრა ვვაშოთ. გამობრუნებისას კი სოკოები მოგვკრითოთ.

სელშავს წააწყდნენ. მუქი კრეფდნენ და პირნი იყრბოდნენ. ხოლო ცოტა მოშორებით იმდენი სელშავი ხახვს, გვერგობოდა ვინმეს საესეტომარა დაუტლიაო.

— მე სელშავი არ ღინდა, მგავია. გალია მიყვარს. — თქვა ვიტკამ.

— მოკვი აღბათ მოლუქდა უტკემ. — არა! — ჩაერია ვიტკა, — გუშინ ხიდთან გნახე — მყიდდნენ.

წავიდნენ მოცვის საძებნელად. იარეს და იარეს.

— სახლები უკვე აღარ ჩანს, არ დავიხნეთ. — თქვა რიტამ.

— რა დავიხნეს! — უპასუხა ვიტკამ.

— ამინდცი შეიცვალა. შეხედე, მოწვიბს.

— ერთი შენიც! — გააფურთხა ვიტკამ. — მცოდნობა, არ წამოგყავნად. აიკიდე გოგონებს და ვიი შენი ბრალი! რიტამ ვეღარ მოითმინა.

— ჩერჩეტო! — უთხრა რიტამ. — ვერ ხედავ, რომ ჩვენთან პატარა ბავშვია.

ვიტკამ არაფერი უპასუხა. უსიტყვოდ უყარ შემობრუნდა.

თუმცა მათ საქმის მანძილი განვლეს, მაგრამ ვიტკას გასაკვირვად სახლები ჯერ მინიც არ ჩანდნენ. გულში შიში შეგაბარა.

— ვიტკა, ჩვენ იქით მივდივართ? — გაუბედავად ჰკითხა რიტამ.

— რა თქმა უნდა, — ჩაბოზულუნა ვიტკამ. — კიდევ ცოტა საველლო.

განავრძეს გზა.

— „ახლა კი აღრიალდება,“ — ეგონა ვიტკას, მაგრამ რიტა ღუმაღა.

— იცი რა, — თქვა ვიტკამ, — მე მგონია, როცა ჩვენ სელშავს ვკრეფდით, მაშინ ცოტა მარჯვნივ შევეხვიეთ, ამიტომ მარცხნივ უნდა ვიარაოთ.

მარცხნივ შეუხვიეს, ისევ ქვეშას და ხავსზე მიდიოდნენ, წინ კი ისეთივე ქვეშასა და ხავსის გარდა არაფერი ჩანდა. წამოწინწკლა. გალია ატირდა.

ერთბაზად ვიტკა შეჩერდა.

— ჩვენ... მგონი მართლაც დავიბენით, — შესაბრაღისად თქვა ვიტკამ.

— რა უნდა ვქნათ? — დაბნეულად იკითხა რიტამ.

— არ ვიცი.

გალია უფრო აღრიალდა.

— გაჩუმდი! — უთხრა რიტამ, — ჩვენ აი რა უნდა ვქნათ: ვიაროთ სულ პირდაპირ და პირდაპირ, ვიდრე ზღვასთან არ გავალთ. შემდეგ კი ზღვის ნაპირს გავყევთ და ბოლოს და ბოლოს გავალთ კიდევ სახლებთან.

— კი მაგრამ, როდის გავალთ?

— კუნძული არც თუ ისე იმდია, წავიდვით.

— რიტა გალიას წინ ჩაუტუტკდა და უთხრა:

— აბა, შემაჯექ.

გალია ჩვეულბრივად მოეწყო რიტას ზურგზე. რიტა წამოდგა და წინ გასწია; მას ვიტკაც მიჰყვა.

— ცივა. — თქვა გალიამ.

— ვეჩვენება, — უპასუხა რიტამ. — პირიქით, თბილა. მოდი, ვიმღვროთ.

— რიტა, — მალე გამობრუნდება ზღვა? — ჰკითხა ვიტკამ.

— მალე. მე უკვე ვგრძობნა ზღვის სუნს. მოდი, ცოტა შევისვენოთ. რიტა მიწაზე დაჯდა და გალია ჩამოსვა.

მოდი, გაუხურდეთ. მუშტი-კრივი გაგაჩალოთ. აბა, ერთი, ორი!.. დაუწყო დაიკოს ნჯლოვება.

ვიტკა იღდა და განზე იყურებოდა.

— შენ არ გაიყინე? — ჰკითხა რიტამ.

ვიტკამ მხოლოდ მხრები აიჩნა.

ბავშვები კვლავ გზას დაადგნენ: წინ რიტა ზურგებმოკიდებული და იკითხა, უკან ვიტკა.

— ყველაფერი შენი ბრალია, — ზიზღითა და ხმის კანკალით თქვა ვიტკამ, — დავიბნევი, დავიბნევი; — ყვავივით დავგჩავლევი.

— რიტამ ნაბიჯს უმატა. ლოყასა და კისერზე ოფლი თუ ცრემლი ჩამოსდიოდა: შეიძლება, ის უბრალო წვიმის წვეთები იყო.

— ვიტკა, მე შენ რალც ჩამოვიტანე.

— მაინც რა? — პირქუშად ჰკითხა ვიტკამ.

— პებლები კოლექცია. ჩემთვის და შენთვის გუავიეთ.

— რა თავში ვიბლი შენს კოლექციაზე?

ციას, როცა ამ დაწყებულ კონქულდინან შეძლება ვერასოდეს ვერ გავიდეთ.

გალკა ხმაშლიდა აღრიცხდა.

— იცი რა, — შეჩერდა რიტა და ვიტკა მითრუნდა. — სენ თუ კიდევ შეიძინებ ჩენს დიდაოს, ჩამოგმობდები. ანდა მართო წაიღ. ჩვენ კი, სულ ერთია, გზას გავიკვლევთ.

— გავიკვლევთ, პო! — გამბრუნებით თქვა გალიამ.

— რიტამ ოქტომბრელების მხიარული სიმღერა შემოსაძა. მას გალიამ აყვავა. ვიტკა კი თაქაჩინდელი მისი ჩანჩალებდათ უქან.

— წვიმა იქ ცირდა და ცირდა.

— ყველაფერი გაქვინა, — დაიწყო წინა გალიამ.

— გათქლი ცოტა ხანს. — შეებეწვა რიტა და გალია ზურგზე შეათამაშა.

გალია ტირიდა, იცინოდა და ტრიანოდა. შემდეგ უკებ აღმოჩინა, რომ «ფეხები ხისა გაუსდა».

— რიტამ გალია ბრტყელ ვანიერ ქვეზე დასვა, თვითონ გვერდზე მიუჯდა და უთხრა:

— აბა, უნე ფეხები, აბა, ერთი, ორა...

— ვიტკა რიტას შეხედა. ბეჭებში მობუზული რიტა, მიიმედა, ნაწვეტ-ნაწვეტდა სუნთქავდა.

— ფეხთი იაოუ, — უთხრა ვიტკამ გალიას, — ხედავ, როგორ დადილა რიტა შენისთანა აულაყულას ორეგით.

— შენ თვითონ ხარ აულაყული, — უთხრა გალიამ, — შე კი ერთი ციქტაა ვარ.

— მართლა, გალია. ოდესთ იარე, გახსურდები. შემდეგ კი ისინი შეგის ვამ ზურგზე.

— ბავშვებმა გზა განაგრძეს. რიტა ისევ ზურგით მიათრევდა დას. ფეხსაცმელებში წყალი ჰყავაუნებდა. მუხლები უქვანებდა, საღდაც უქან ვიტკა სლოტუნებდა.

— ზღვა! — უცხად წამოიყვია გალიამ, — ვეში!

— ბავშვები, როგორც იქნა, გავიდნენ ზოგასთან. წვიმის ბაღს იქით, შორს, გემი მოჩანდა. პეღნიერები! ნახევარი საათის შემდეგ მინ იქნებინ, დღეა აღბათ ჩამოვიდა, ღელავს... ჩვენ კი საღდაც ჯერ კიდევ ოამდენი ვაკანს. რიტამ უნებლით ტრუნე იკვინა.

— აბა, წაივით. — მრისხანედ თქვა მან.

— იგი მიდიოდა და თან გემს მისერებოდა. ვინ იცის, იქ შეიძლება მამა. მან კი რა იცის რა გასაჭირშია

მისი გოგონები. გემი თანდათან ახლოვდებოდა. აი, უკვე შეიძლება გავაჩინო, რომ ვილაკ გემბანზე დავს, ციფრებიც კი ჩანს.

ერთბამად რიტა ისე მოულოდნელად შეჩერდა, რომ უნებურად გალიამ რიტას ქეროში ნიკაში აძგერა. ეს ხომ მამას გემა!

— რიტა იდგა და გასკეროდა მახლოვდა მიმტურავ გემს. რომ დაიყვიროს? მაგარა განა ვინმე გაიგონებს! — მამა! — უხმოდ შეინძრინ გალიას ტუჩები.

— მოდი ცვლი... ვნახოთ რა გამოვა...

— თვალის დახამამებდაში გალია მიწაზე დასვა და თავიდან თეთრი თავსაფარი წაიხრია.

— ვიტკა, ცხვირსახოცი, ჩქარა!

— ვიტკა გაკვირვებული შესკეროდა რიტას და ვერაფერს ვერ მიხვდარიყო. რიტა კი თვალს არ აშორებდა გემს, რომელიც თანდათან შორიდებდა.

— სწრაფად. რას ვგრებ!

— ვიტკამ რიტას ბინძური ჩვარი გაუწყოდა.

— ჩამომეცალეთ! — ბრძანა რიტამ.

— მან ერთ ხელში თავსაფარი დაიქირა, მეორეში — ცხვირსახოცი და ქვეზე შეხტა. იგი ენგრეილად იხეხედა ხელებს. ხან ერთსა და ხან მეორე ხელს ზვეთ-ქვეით წევდა, ხან ორობავს ერთად.

— ვიტკა და გალია განზე იდგნენ. ისინი გაკვირვებულს შესკეროდნენ ნაწინავეებთან გოგონას, რომელსაც მამის გამოხატვალი, გასაკეთებელი შარვალი მცხვა ქვეზე ისარივით ფაქიშული იდგა და რალაც ვარჯიშს ასრულებდა.

— რიტა, რას აკეთებ? — დასწავი. რა გალიამ.

— წყნარად! ხომ ხედავ სიგნალს აძღვეს... — უცხად მიხედა ვიტკა ვეშამ სელას უკლო, გაჩერდა, სერევი და მდგ გემს ნაღვი გამოეყო...

— ვამა! ვამა! — დაიყვირეს ვიტკამ და გალიამ.

— რიტა კი რატომაც წელში მიიხარა და ფეხსახოებს იბნევედა.

... მამამ ისინი თვლის კაერტაში წაიყვანა, საჭლაც მათ იმწამსეუ გალია უტანეს. საბამით გახვეული ჩილია მამის მუხლებზე იჯდა და ჩაის ტუჩების წყლავუნით შეეცქეოდა. თან აჩქარებით უამბობდა როგორ დაღბნათ გზა, რაც უნებულზე გადახდათ. მამის უკვე კარგა ხანია ბავშვებზე გული მოუბრუნდა და აიარ უჯავრდებოდა. უბრად გააჭურებდა დამნაშავეებზეთი გაჩუმებულ რიტასა და ვიტკას.

— როდის წამოხვედით შინიდან?

— თორმეტ საათზე.

— სახვეო საათი. რომლის ციფერბლატზე მკიდროდ მოთავსებული ციფრები ჩანდა. თერამეტს უჩვენებდა.

— მამა მივიდა რიტასთან და მისი გაჩილი, სველი თავი მაგარად მიცკარა.

— მეც ვისწავლი სიგნალიზაციას... ჩამოხვლუნა ვიტკამ.

— მართლა! სრულებით არ არის ძნელი. ვინდა გასწავლო? — უთხრა რიტამ.

თარგმნ. შ. ლლოზიანიძის

მან ერთ ხელში თავსაფარი დაიჭირა. მეორეში ცხვირსახოცი და ქვეზე შეხტა.

მკვიდრი კრეატიუზი

ქიზომდე გორიცი

ნახ. ნ. შალიკაშვილისა

ვიგონდ გორიცი (1879—1942) უნგრეთის კლასიკოსი მწერალია. იგი ღარიბია წრებიან იყო გამოსული, ამიტომაც კარგად იცნობდა მათ ყოფას და თავის რომანებსა თუ პატარა ნოველებში დაშავებულად და მხატვრულად ავტორად კაპიტალისტების და მემკვიდრეებისაგან შევიწროებულ მშრომელი ხალხის ცხოვრებას.

კარგად ჰქნენ ღმერთებმა, საწყალ კაცსაც რომ ასწავლეს სიცილი. ქონებაზეში მხოლოდ ტირილი და კენესა კი არა, ზოგჯერ გულიანი სიცილიც გაისმის ხოლმე. ეს კია, ღარიბი ხშირად იცინის მაშინაც, როცა საქმე სატრილად აქვს.

მე კარგად ვიცნობ ღატაკთა ყოფას. შოშვეების ოჯახის მთელ თაობას, რომელსაც მამარჩემი ეკუთვნოდა, უკიდრეს ვაჭრებში ამოსდიოდა სული. იმ ხანად მამარჩემი მეტანიკური სახელოსნოში შავ მუშად მუშაობდა. არც მამას და არც სხვებს, მართალია, არ უყვარდათ იმ წლების მოგონება, მაგრამ მათ ხომ ვერსად გაქცევი!

და ისიც მართალია, ვერასოდეს ჩემს სიცოცხლეში ვერ ცოცნებ იმდენს, რამდენიც ბავშვობაში მიცინია.

ან რამ გამაცინოს, როცა აღარ მყავს ჩემი ლოყაწითელი, კისკისა დედა, რომელმაც ისეთი მზიარული სიცილი იყო, რომ თვლებიდან ცრემლები დაპაღლბით მოსდიოდა და იფიქრებდით, ხველა ეს-ესაა დაახრობოს.

მაგრამ მასაც არასოდეს უცინია ისე, როგორც ერთხელ შუადღისას, როცა ორივენი შვიდ კრეატივს ვეძებდით. ვეძებდით და ვიპოვეთ კიდევ: სამი—საკრავი მანქანის უურაში, ერთი—განჯინაში... დანარჩენი კი... დანარჩენი დიდი გაჭირვებით მოიძებნა.

პირველი სამი კრეატივი დედამ თვითონ იპოვა. ყველაზე მეტად მას მანქანის უურის იმედი ჰქონდა, — დედა ხომ ჭრა-კერვით შოულობდა ფულს და ყველაფერს, რასაც აძლევდნენ. იქ ინაზავდა. ჩემთვის ეს უურა მუდამ დაუღვეველი საგანძურის წყარო იყო: ოღონდ ხელი ჩაგუყო და, როგორც ჯადოსნურ სუფრავზე, რა გინდა რომ იმ წუთსვე არ გაჩენილიყო.

გაფაციცებით მიგჩერებოდი, როგორ ძეძავდა დედა უურას, — გადაარჩია ნემსები, სათითები, დიღები, მაკრატლები, ბაფთისა და ქსოვილის ნაგლეჯები. უცებ გაკვირვებით დააჭყიტა თვალები და თქვა: — დამეძღვნე.

— ვინ?

— ფულე! — სიცილით მომიგო დედამ და უურა გამოიღო, — მოდი აქ, შვილო, იმ საბაველ კრეატივის ჯიბრზე მაინც ვიპოვით. უპ, რა უშეპკუნები არიან, როგორ იმალებიან!

დედა ჩაცუქდა და უურა ისე დადგა, თითქოს ეშინია ფულეში არსად გამოფრინდნენო; მერე ანაზად უურა გადმოაპირქვავა, გეგონებოდათ, პეპელას ქული დაფარაო.

აბა, როგორ არ გაცინებოდა?!

— აი ფულეში, აი! — ამბობდა სიცილით დედა და უურის გადმობრუნებას არ ჩქარობდა, — ჩვენ თუ ერთი კრეატივი მაინც მოგვეპოება, უსათუოდ აქ უნდა იყოს.

მეც ჩაცუქდი და ველოდი, როდის გამოხტებოდა მტყვილა კრეატივი. მაგრამ ფული არ გამოხტარა და, თავადვე, არც თუ მაინცა და მაინც გვეპოოდა, რომ იქ ერთი გროში მაინც იქნებოდა.

მე და დედამ ერთმანეთს გადავხედეთ და ამ ბავშვურ ცუქლოზზე გულთანად გადავიხარებთ.

მე დაპირქვავებულ უურას ხელი წვატანე.

— სს! — უცებ შემარჩია დედამ, — ჩუმად, თორემ გაიპარება. შენ ჯერ კიდევ არ იცი, როგორი მგვირცხლია კრეატივი, რა სწრაფი, სწრაფი სირბილი იცის — თუ გაგორდა, ვეღარ დაეწევი.

ჩვენ ხან აქედან, ხან იქიდან ვიჭვრიტებოდით უურაში. გამოვიღებოთ ვიცილით, როგორ სწრაფად ჰქრებიან კრეატივები.

ბოლოს ისევ გავიწოდე ხელი, რომ ყუთი გადმოვმბრუნებია.

— სს! — უცებ შემარჩია დედამ, — ჩუმად, თორემ კრეატივი გაიპარება.

*) კრეატივი—ხურდა ფული, რომელიც უნგრეთში მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევარში იმპარებოდა.

— აჰ! — შეპყვირა დედამ. მე შეგერთი და ისე სწრაფად წავიდე ხელი უკან, თითქოს მძლურე გადამსახესო.

— აჰ, შე ფულიფანტია შენა, ფრთხილად! რატომ გეჩქარება კრიაციარის გამოშვება? იგი ჩვენი, სანამ უჯრის ქვეშ დგეს. დე, ცოტა ხანს კიდევ იყოს იქ. ხომ იცი, სარეცხი მინდა დავიწყო; სარეცხს უსაბნოდ ვერ გარეცხ, საანისთვის კი, სულ ცოტა, შვიდი კრიაციარი მაინცა საჭირო, ამაზე იაფად ვერ იყიდი. სამი კრიაციარი უკვე მაქვს, კიდევ ოთხი მჭირდება, ისინი კი ამ ბატარა სახლში მოკალათებულან და სხედან თავისთვის წყნარად, არ სურთ ვინმემ შეაწუხოს. მაგრამ თუ გაწყურენ, ისე წავლენ, თვალსაც ვერ მოჰკრავ. ამიტომ ფრთხილად იყავი: ფულუმს მოწიწებით უნდა მოექცი... პატრიუსკებით... თუ არადა? ქალიშვილებივით გაიბუტებიან... იქნებ რაიმე ბატარა ლექსი იცი, რომ კრიაციარები ისე გამოიტყუოთ, როგორც ლოკოჟინა ნიკარდიანა? და მერე როგორ ვიცინოდით ორივენი, სანამ ისე ვუბეზობდით! ლექსი კი უცნაური გამოივიდა:

კრიაციარ,
ძია კრიაციარ,
დაიწეა, სახლი დაიწეა.
ჩვენს დოვლათს რატომ არ იცავ?
გამოდევრ, ძია კრიაციარ!..

ვთქვი და უჯრა გადმოვებრუნე. უჯრის ქვეშ ბეგრი ნაკაგი აღმოჩნდა, ფული კი არსად იყო.

დღედა ძალიან შეუხუნდა. ტუჩი აბნეუა და განაგრძო ნივთების ფათური, მაგრამ ამაღლ.

— რა სამწუხაროა, რომ მაგიდა არა გვაქვს. — თქვა დედამ. — უჯრა მაგიდაზე რომ გადმოვგებობრქევავენინა, რაც უნდა იყოს, მეტო პატრია და ფულიც უფრო ავივლიად მოიძებნებოდა.

მე მივღე ამ ხარახურას თავი მოვუყარე და ისევე უჯრაში ჩავტენე. ამასობაში კი დედა თავს იმტვრევდა, სად შეიძლებოდა კიდევ ჰქონოდა ფული. მაგრამ არა, არაფერი ავიოდებოდა.

უცებ აზრმა გამიელვა.

— დედა, ერთგან მიგდებულ კრიაციარი მეგულებოდა? — სადა, შეილო? მოდი, მოვებნითი, სანამ ისიც არ გამქრალა შარშანდელი თოვლივით.

— განჯინის უჯრაში უნდა იყოს.

— ჩემო საბარალო, რა კარგია, რომ ადრე არ თქვი, თორემ ახლა ხომ აღარც ის იქნებოდა.

ორივენი წამოდვეით და განჯინას მივუხალოვდით, რომელსაც დიდი ხანია მინები აღარ ჰქონდა, სამაგიეროდ უჯრაში; როგორც ვთქვი, კრიაციარი მართლაც აღმოჩნდა. სამი დღე იყო გაპირებდი მის აწყანას და ვერ გადამეწყვიტა. იმ ფულით კი ტბილი კვერების ყიდვა შეემძლო, ცხაღია, იმ შემთხვევაში, თუ ასეთ რაიმეს გაბედავდი.

— აი, ახლა ჩვენ უკვე ოთხი კრიაციარი გვაქვს: გახსოვდეს, შვილო, გული არასოდეს არ უნდა გაიტყუოს. ნახევარზე მეტო უკვე მოვაგროვეთ, რაღაც სამი კრიაციარი გვაკლია. თუკი ეს კრიაციარები ერთი საათში ვიპო-

ვეთ, დანარჩენ სამსაც უსათოდ შუადღემდე ვიპოვით და საღამომდე კიდევ მოვასწრებ ყველაფრის დარეცხვას. აბა, მოდი ქე ჩქარა, იქნებ სხვა უჯრებშიც იყოს კრიაციარები:

ო, სხვა უჯრებშიც რომ ყოფილიყო კრიაციარები! მაშინ ხომ საკმაო ფული მოგვიგროვებდებოდა. ჩვენი ძველი განჯინა თავის ახალ-გაზრდაობაში ისეთ ხალხს ემსახურებოდა, რომელთაც დიდიხანა რომ შესანახი გააჩნდათ, ჩვენ კი ამ საცოდავს არც თუ ისე ვტვირთავდით. იმიტომაც იყო ასე გაუბედურებული, კბილებიაცვენილი და ჭკიბისაგან დახრული.

— ეს უჯრა მდიდარი იყო, ამას კი თავის დღეში არაფერი გააჩნდა. აი, ეს ყოველთვის ვაღებთ ცხოვრობდა. ეი, შენ, საბავლო, საზიზარო მათხოვარა, არც შენ გავქვს კრიაციარი? — ო, ამას არც არასოდეს ეტყნება, ეს ხომ ჩვენს სიღატაკეს დარაჯობს. ასეც მოვიხდებოდა, რაკი მაშინაც არ იმეტებ, როცა ერთადერთად ვთხოვე! აი, ეს კი ყველგან მდიდარია, შეხე! — სიცოლით წამოიჭაბა დედამ და ქვედა უჯრა გამოისწია, რომელსაც ძირიც არ ჰქონდა.

დედა უჯრა კისერზე წამომაკცა და იმდენი ვიცინეო, რომ სიცოლისაგან ჩაივაცეთ.

— მოიცა, — მოულოდნელად მითხრა დედამ, — ჩვენ ახლავე ფული გვექნება, მამის ტანსაცმელში ვიპოვით.

ქველზე მივედი ლურსნებზე ტანსამოსი ეკიდა და, პოი, საკვირველებზე! პირველსავე ჯიბეში ჩაპოო თუ არა დედამ ხელი, იმ წამსვე მის ხელში კრიაციარმა გიბრეკვია ლა.

— აიღე, შეილო, მე ის აღარაფერი გა მომადგება

დღეა თვალებს არ უჯერებდა.

— არის! — წამოიძახა მან. — აი, ეს კრიაცარიც! მამ, რამდენი გვეპეს ახლა? ვერც კი დათვლი, ერთი, ორი, სამი, ოთხი, ხუთი... ხუთი! ახლა მხოლოდ ორი კრიაცარი უნდა ვიპოვოთ. მერედა, რა არის ორი კრიაცარი? არაფერი! იქ სადაც ხუთი არის, ორიც უსათუოდ მოიძებნება.

დიდი გულმოდგინებით დახრიცა დედამ ყველა ჯიბე, მაგრამ ვაი რომ ამაოდ: ვერც ერთი კრიაცარი ვერ აღმოაჩინა. ყველაზე მოსწრებული ხუმრობითაც ვერ მოვახერხეთ საიდანმე კიდევ ორი კრიაცარი გამოგვეტყუებინა.

მღვდლებებისა და დაძაბულობისაგან დედას ლოკებზე დიდი წიითი ვარდები აუღვივდა. დედის მუშაობა არ შეიძლებოდა, ღონე მალე ელეოდა. თუმცა, ფულის ძებნა თავისებური სამუშაოა და ვერც ვერაფერი დაგაძალებს.

დადგა შუადღე. აი, მზეც გადაიხარა, საცაა საღამოს ბინდი ჩამოწვება. მამას ხალათი მეორე დღისათვის სჭირდებოდა, საპონი კი არ გვექონდა. აბა, მარტო ჭის წყლით ხომ ვერ ვარცხებ ხუთით გათხვრილ, ჭუჭყიან ხალათს! უცებ დედამ შუბლში შემოიკრა ხელი.

— ო, რა სულელი ვარ! საკუთარ ჯიბეებში კი არც ჩამიხედნია, ახლა ამათაც დავჩრქე.

და როგორ გგონიათ. — კრიაცარი იქაც აღმოჩნდა! ეს უკვე შეეძვეს.

ციებ-ციხლებიანივით გვეკანკალებდა, ახლა მხოლოდ ერთი კრიაცარი გვაკლდა.

— აბა, შენი ჯიბეები გადმოაბრუნე, იქნებ იქაც იყოს რამე ჩარჩენილი.

ჩემი ჯიბეები? ჩემი ჯიბეების გადმოაბრუნება ძნელი არ იყო!

მაგრამ იქ გროშიც არ ჭყაოდა.

უკვე მოსალამოვდა და ჩვენ ჯერ ისევ ექვსი კრიაცარის ამარა ვიყავით. ეს კი — გინდ გქონდა და გინდ არა. მელუქნე ებრაელი ნისიად არაფერს იძლეოდა, მეზობლები კი ჩვენსავით ლატაკები იყვნენ, მათგან სესხებას აზრი

არ ჰქონდა. ერთად-ერთი ისლა დაკვრჩენილია — გულანააღ გვეყინა ჩვენს სიღარიბეზე.

სწორედ ამ დროს შემოვიდა მათხოვარი და გაბნობილ მოწყალება იიხობა.

დედას სიცილი აუვარდა და თავი ვერაფრით შეიკაბა.

— ეხ, რას ამბობთ, კეთილო კაცო! — უთხრა დედამ, — საღლის შემდეგ გულზედაკარგული ვარ, ერთი კრიაცარიც ვერ მიშოვნია, რომ ნახევარი გირვანჯა საპონი ვიყიდო.

სათონ სახის მოხუცმა გაკვირვებით შეხედა დედას.

— ერთი კრიაცარი? — ჩაეკითხა მათხოვარი.

— დიახ.

— მე მოგვემო ერთ კრიაცარს.

— ესლა მაკლია, მათხოვარმა გამიკითხოს!

— აიღე, შეილო, მე ის აღარაფერი გამომადგება,

ახლა მე მხოლოდ ერთი დალი მიწა მჭირია, იქ კი ყველაფერი კარგად იქნება.

მათხოვარმა კრიაცარი ხელში ჩამიდო, ღმერთს მადლობა შესწირა და წვივდა თავისი გზით.

— მადლობა ღმერთს! — თქვა დედამ, — აბა, გაიქცი...

მაგრამ უცებ ენა დაება და თავშეუკავებელი სიცილი აუტყდა...

— რა უდროოდ დროს მოგვიგროვდა ფული! ახლა, სულერთია, სარეცხს ვერ დავიწყებ, ბნელა, ნავთიც არა მაქვს.

დედას სიცილისაგან სული ეხუთებოდა. მომაკვდინებელი ხუთვა დაეწყო. მიგუხალგოდი, რომ ხელი შემეშეულენინა... დედა გადმოიხარა, სახეზე ხელები აიფარა და უეცრად რაღაც თბილი ჩამომეღვარა ხელზე.

ეს იყო სისხლი, მისი ძვირფასი სისხლი! სისხლი ჩემი დედისა, რომელმაც ისეთი სიცილი იცოდა, როგორიც ღარიბ-ღატაკთა შორისაც კი ძალიან ცოტამ თუ იყის.

თარგმნის ვ. ხოშტარიაშ და თ. სულთაშვილი.

დედას სიცილისაგან სული ეხუთებოდა. მომაკვდინებელი ხუთვა დაეწყო.

პოქლედი ყვინაფიჯა

ინანგვანი ყვალსადენი მიღებაში

მეფინის ხასხასლაშ

მიღინარებულ ნიუ-იორკის საქანალიზაციო სისტემის მორიგი დარღვევებზე. ცუვრად ერთმა შემთხვევით ხშირ წამოიყვინა: ანინგვინა:

იგი არ შეეცადრა, წყალსადენ მიღებში მართლაც აღმოჩნდნენ ცუვრადლი ნინგვინი, როგორ მოხდნენ ისინი იქ?

ამ რანდენიმე ხნის წინ ნიუ-იორკში მოღაში იყო ცუვრა რუკ-ეროლი, რომელსაც ეწოდებოდა მემფილითი, ალგვადტროია. რუკ-ეროლის თაყვანისცემლები ზოგადზღვრებში ყადულობდნენ პატარა, ცოცხალ ნინგვინს და რუკა ცუვრა უმალეს წერტილს მიადრწვდა, ვადრწვდნენ ხოლმე. მომად რომ გაიარა, პატარა ნინგვინი ქალაქის წყალსადენ მიღებში ჩაყვინეს. იქ, ეტობა, ისინი წამოიზარდნენ და ასე იქნენ სენსაციის საბაზაღ.

ჩვენს დროშიც კი, როდესაც ზღვები კარვად არის შესწავლილი და შედგენილია მართდებულური გეგმები, ნაოსნობა მაინც რისკთან არის დაკავშირებული. უკანასკნელ 30 წლის მანძილზე ყოველწლიურად ასი გემი იღუპება და კატასტროფები უშეტესად ერთი და იგივე რაიონში ხდება ხოლმე. რუკებ არსებობს რაღებინა რაიონი, რომელთაც მზხვედურები მიღინ ხანია აგებების სასაღვროს უწოდებენ.

სხვადასხვა სახელმწიფოთა აღმებში ყოველდღიურად ასობით გემი გადის და-მანის სრუტეში. მრავალი გზისმარგებელი შეუქერის მიუხედავად გემები იქ ხშირად ჯდებიან სილაზე, რადგან ალგვ-ალგ წყალი მებრად თხელია: მოქცევის დროს თხინ მებრთინ ფარავ ზღვრის, უკუქცევის დროს კი თხინს პატარა უქნალები ორი მებრთინ სილიან ზღვის ზედაპირზე. ამ სილიან გემის გაზონსა თოქმის შეუქნალებულია ხოლმე. რას არ ნახავთ აქ: რომაელთა ვაგარებები, ვიკინგების გემები, ესპანელი კარაგებები, ინგლისელთა ფრეგატები და თანამედროვე საოქრონი გემების დაგაბეგული კორპსები იცქერებიან სილის სქელი ფენებიდან.

გორე საზიფათო ადგილი წმიდა ღადერენ-ტი სრუტეა, ამერიკაში. ამ სრუტეში ერთმანეთს ხდლება არტტიკის ციფი და გოლსტრტიის თბილი წყლები. წარმოიქმება გაუკუღი ნისლი, რომელიც თვეობით ფარავს იქურობას. ამას თან ემატება ასობით აინბერტი, რომელსაც ასევე ნისლით არის დავარული. თავის დროზე ატიტიკისიყვ ამ დავჯახა აის-ბერეს.

კატასტროფები ხანდახან დაუდგვრობის ნიადგაზეც ხდება. გასულ წელს, მაგვინა, შეყვის გემი იმ დროს წამოედო სილას, რომ

დესაც კაიტიანი ლეციას კიხობობდა. თრ როგორ უნდა გამოყვენიბთა რადრწვევცქცნის საზღუადლინი ხიფათის თაფინად ესაიფილენად.

საზიფათო ხელობა

ნაბარლის ჩანენებულ კვლებს სუსტად ანათებს ადამიანის მუხლზე მიმავრებელი ზეისის სათაფრის მოფარვაცე შეუქი. კაცი გამყიდული გამზაზიფთი დაღის წვროლ, ერთმანეთზე გადაბმულ 30-40 მეტრის სიმაღლეზე აღბართულ ვაზსუკის ჯიხებზე. იგი ლითონის საფეხით ნაბარლის კვლებს აცლის ჩიტიის მუდებს. ერთი არაზუსტი მოზარდას საყმარისია, რომ კაცი ვაღმოვარდეს და ძირს, წვეტიან ქვებს დაყვინოს. ბევრჯერ მომხდარა ასე...

ამ საზიფათო ხელობას კუნძულ ცელიონის ბვერი მკვიდრი მიხდებს. ცნობილია, რომ მერცხელი ბუდეს ნერწყვით აწებებს და ეს ბუდები გემრიელი, ნოყიერი საჭედი. აინტიმ წილწაღში სამკურ, როცა ცელიონის მერცხლები ბუდებს იმენებენ, ასობით ვაბეგული ვაგვაცი საზიფათო საბუზაზე მიეწურება მიწიქვემა ნაბარლებში.

შეჯავ მინგარი

არსებობს მდინარე, რომელიც იმდენად მგავია, რომ მასში არცერთი თევზი არ. ცოცხლობს და სასმელადც უვარისობა. ეს მგავე მდინარე კოლუმბიის ტრიტორიაზეა და მას რიო-ვინგერე ჰქვია.

მეცნიერებმა გამოარკვეეს, რომ რიო-ვინგერე მკვიცავ მგავას ხსნარს. წვლის თითოეულ მგავასე ნაწილზე მოღის თურთმტი ნაწილი გოგირდმგავასი და ცხრა ნაწილი მაილ-მგავისი. მგავეების ასეთი დიდი რაოდენობა, როგორც ჩანს, იმით არის გამოწვეული, რომ მდინარის სათაფეხობა მოქმედი ელკანია.

მანგანა-ქაქალი

დასავლეთ გერმანიის ფირმას—მონეტს განზარაბული აქვს გამოშვება მცირეტირტიკიანი მანქანა. პლასტისისაგან დამზადებული ასეთი მანქანის კორპუსი ორი ნაწილისაგან ქილება შემდგარი ისე, როგორც 80 მტრისულ კინება ახსარაფებს. მანქანას სააბინი 60 კილომეტრის განავითარებს და ორი მგზავრის აკარტებს.

ოქროსი უფარი მამალი

როგორც ცნობილია, პლატინაზე, ოქროზე და ვერცხლზე ვერაფორ ვადენას ვერ ახდენს ტანჯებისა და მგავეების ურთავლობა. აინტიმ არხდენენ მართა სპეციფიკი უქერტლებს ქიმიისათვის. მაგრამ არის ისეთი სიხე, ესამეფი არაყსა რომ უწოდებენ (მარკლ-მგავას და ავტმგავას ნარევი), რომელშიც იხსნება თეთი ოქროსი. მაგრამ ქიმიის მიერ შექმნილ პლასტისზე-ტეფლონიზე—არ მოქმედობს თეთი საშეფი არაყისი-ყი. პლასტისის ამ სახეობისაგან ახლა აწზადებენ სხვადასხვა ხელსაწყოებს ქიმიისათვის, რისთვისაც ადრე დიდძალი ოქრო და პლატინა იხარჯებოდა.

ოქროსი უფარი მამალი

ბევრმა იყის გამევირვადე პლასტური მასის შესახებ, რომლისაგანაც აწზადებენ ეტრეი-წოდებულ ორგანულ მინას, რომ იგი მტიკვლ შევიდა ტენციის ბვერ დარგში და ჩვენს ყოვ-ცხოვრებაში. მაგრამ ბევრმა როდი იყის, რომ გამევირვადე პლასტური მასა ჩვეულ-ებრივი მუშისაგან განსხვავებით, არ აკავებს უღრმისიფერ სხივებს, თუნდაც ინიტიმ, რომ იგი უფრო გამევირვადეა ვიდრე მუშა. მუშანდში, რომელსაც ჩვეულბრივი მუშის ნაცვლად ასობით პლასტური მასის ფრფრტები ექნება ჩანსული, თეთი ზამთარიშიც კი შეიღლება მილით მზის აბაზანები და გაამვ-დეთ.

ქვენი სპეციალი

არაკები

სასილილი

საინფორმაციო ცენტრი

(ბრატული არაკი)

კომპარტი მომზადება

კომპარტის მიღლი ტყე გვეყვით თვალში. როდესაც ნათის სამრეწველო უბანს მიუახლოვდებით, კომპარტის გარემო თითქმის შეუძლებელია უპარტილის გათხრა, მიგრამ ნათის მიღების შემდეგ კომპარტი წლითი დგანან იმავე ადგილზე, რადგან უპარტილობის ხანდახან გასუფთავება, ხან კი ჩაღრმავება სჭირდება ზოლი.

გამონგარიშებულა, რომ კომპარტი ამ სამუშაოთა შესასრულებლად წელიწადში მხოლოდ 15 დღით არის საჭირო, ესე იგი წელიწადში 350 დღის განმავლობაში ფოლადის ეს უპარტიზარი გიგანტები საეცებით უსაქმოდ დგანან. ყოველი კომპარტი—ეს დასახლებები 10 ტონა ფოლადია. თუ ვინაგარიშები, რომ თითოეული, თუ ვინაგ სულ უწინმეტყველი ნათის საწარმოზე ორასამდე კომპარტი მაინც დგას, გამოვა, რომ ფოლადის ამ რაოდენობიდან შესაძლებელია 770 ავტომანქანა და 51-ს დაწვადება.

კომპარტის ტყეები... ამ დაზანა-სიათმდეღე პირაზევე შეერე უმეტე რიათ პოეტები. გამოუმჩნელებელი ინტერები კი განსაკუთრებელი ენათუხაზის გაქმე უჭირბოდნენ აიასობით ტონა ფოლადზე, რომე-

ველ სამრეწველო რაიონს 2-3 კი.ძ. სურია ვეოთა. საკითხი ადგილი გადარწმუნედი ჩანდა, მაგრამ ამ ოცენების სინამდვილე ქვევა არც ისე ადვილი იყო. მიდი და გადაადგილე რეკასართულიანი სახლის სინამდვილე გვიანტი!

მაგრამ ეს საკითხი ახლახან მაინც გადაჭრილია იქნა. აზერბაიჯანის ნათის მრეწველობის ინსტიტუტში ააგეს ავტოკატრი, რომელიც ამ სამუშაოს ასრულებს.

ვაიფლის მცირე დრო და ვეღარ იცნობთ ნათის სამრეწველო რაიონებს. გაქვება კომპეტის ტყეები და იქაურთა ასფალტირებული გზებით დაივარება. უცნაური სურათი წარმოდგება ადამიანს: უპარტიზარი კომპები იმეჯაურებენ უპარტილიდან უპარტილიდან.

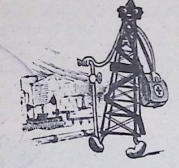

პაწი მზავრუმსრუტი

თქვენს წინაშეა მომცირე ზომის ჯაგრისი, რომელზედაც გამოშვებულია დარკადი მაგული. სწორედ ეს არის პაწია მტვერუმსრუტი: ვერათებთ მას დენა და მსუბუქად გატარებთ კოსტუმის ზედაპირზე. კოსტუმი იწინდება მტერიდან.

ასეთი მტვერუმსრუტი შეიძლება გაიწინდოს არა მარტო კოსტუმი და ხალციხე, იგი შეიძლება გამოიყენებოდა წიგნების, რაღობიმიღების, მსუბუქი მანქანების სავარდებისა და სხვათა გასაწმენდად.

ასეთი პაწია მტვერუმსრუტი ხარკვან ძალადაც მცირე ღირებულებული, საბაჟო—ერთი კაპიის ელქტრონერგებას.

ლო უსარგებლოდ ცდება 350 დღის განმავლობაში.

კომპარტის მოძრაიე უნდა იყოს, უჭირბოდნენ ინტერები.—მაშინ ყო-

გვერდებში შემოსული მასალები დას 2 ნაწ.

„ШОНЕРИ“ დეტალური ცენტრალური Комитета ДКСМ Грузияს რესპუბლიკის სოვეთის შრომობრივი ორგანიზაცია ხელის В. П. ლენინის № 3, 1924, 76 (განსიხი) შალვაძის, ი. მ. მახარაძის, ბ. ბ. ბერიძის, ლ. ბ. ბერიძის ქ. 91. ტელ. 30—81—68.

ტელ. 01809 ტელ. 21000, ლენინური. დამა. 24/II-449 ვ. სტამბის ტელ. № 192 განსიხი. ტელ. № 8. საქ. კ. ც. კ. განსიხი/მედიის ს/კომპარტი „კომპარტი“.

დღი უპარტილობის ტანზე იქნა. სიამავე შეიპყრო იგი. ბრატული უპარტილობის დაწინაო მიის ცხოვრება წავსუეო.

მასონ ერთმა ქვერეწარმომმა ასე მოახსენა:

— შენს ქვეყანაში ცხოვრობს ცნობილი პოეტი, და, მან აღიღის სახელი შენი.
— მოგვარეთ იგი — ბრატული დიდმა ბატონმა.
მოვიდა დარბი, დაძინილი პოეტი. მას თვალები უბრუნეანდა.

— შეგიძლია უცდაეყო ჩემი სახელი ლექსებით? — ჰკითხა ბატონმა.

— შემიძლია, — უპასუხა პოეტმა, — მაგრამ სახელი დელი წინასწარ უნდა ავიღო.

ბატონმა უთხრა:

— ვბრატენ, გამოვარუნო საუეთესო ტანსაცმელი და ჭიბებიე ავიგნოს ოქროს ფულდები.

ამავე პოეტმა უპასუხა:

— ბავშვითი თაყვარეობი. ჩემი სამოსი ჩემის აზრით მშვენიერია. — იგი მხატვრა, და არ მალავს არც ჩემს ნაკლოვანებებს, ასე ჩემს ღირსებებს აწვადენებს ოქროს კი და სარგებლობა შეუძლია მომიტანოს ჭიბებიე ჩაყრილმა მძიმე ლითონმა?

გაოცდა დიდი ბატონი.

— მამ, რაღა ვინდა?

პოეტმა უპასუხა:

— შენი არაფერი მინდა. მიხარია, რამდენი დანაჯარული დაიჯარე, რამდენი ქვეშაობიტება აღმოაჩინე, რამდენი უღლები საქმე გამოამდღენე, რამდენი სულდაბალი პირიყენება შეატარებენ!

დამისახელი შენი დამსახურებები და ეს იქნება სასიდიდო ჩემი პოეტიცა შენს შესახებ.

ლიბრი

(რუსული არაკი)

ტუის თავზე ხადრი მთავარე კაშკაშებდა.

— შენმე მტერი, როგორი დიდი ვარ — თქვა მოვარემ. — მე მზეზე ვიტი ვარ.

— კი, ეს ასეა, — დაუფრწმა ცალთვალა ყვავა.

შუადამისს მთავარე ჭაობის ტბორში ირეკლებოდა. გაბარებულმა ტბორმა წაოიძახა:

— მე თურმე მთავარე მტერი ვყოფილვარ; მთავარე არამე თუ მთლიანად მოთავდა ჩემს ნაპირებში, არამედ კიდევ დარჩა ადგილი ვარსკვლავებისათვის.

— კი, ეს მართალია, — დაუფრწმა ცალთვალა ყვავა, — თუ მოვარე შენს ნაპირებში ჩაეთვა და ვარსკვლავებისთვის დარჩა ადგილი, შენ მთავარე მტერი ხარ, მაგრამ ჩემი თვალში შენვე მტერია. ტბორი ჩემს თვალში მთავარესთან და ვარსკვლავებთან ერთად თავდადო და კიდევ რჩება ადგილი მთელი ჭაობისათვის.

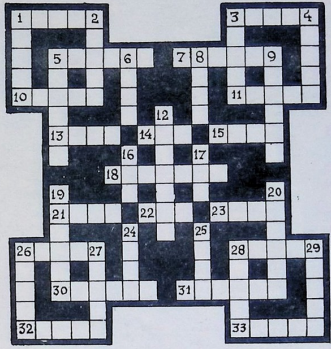
მასონ ლიბრის, რომელიც ყვავის მარტებს თვალში იქნა, მედიოლად თქვა:

— უშუალოდ დიდი მსოფლიოში მე ვარ. ვეყო, მე რომ შენს ნაპირებში თავზე ვადგილე, ვეყოფრწმენ დაივარეა — მეც შენს მთავარეს ტბორსაც და მთელ საყვარესაც. თარგნე, ლ. ბრატული

26. სოფელი გალის რაიონში; 27. ფულის ერთეული.
 28. ფრანგი პარტიტი ქალი; 29. სამხედრო ნადავლი.
 შეადგინა სტალინის მე-4 საშ. სკოლის
 XI კლ. მოსწავლე დედმძლა დოგუზიამ

პირიზონტალურად: 1. პარიზის ერთ-ერთი მუზეუმი;
 3. ლეონკოვალოს ოპერის გმირი; 5. კურორტი ბალტიისპირეთში; 7. გასათბობი საშუალება; 10. ინგლისური ზომის ერთეული; 11. გარეული ცხოველი; 13. უნგრელი მოქალაქე, გროსმაისტერი; 14. მდინარე სსრკ-ში; 15. ქიმიური ნივთიერება; 18. მუსიკალური ნიშანი; 21. აღმოსავლური ხალხური საკრავი; 22. უარყოფითი ნაწილაკი; 23. ვერდის ოპერა; 26. ბერძნული ანბანის ერთ-ერთი ასო; 28. ფრანგი მწერალი; 30. სახელმწიფო ევროპაში; 31. ქალაქი უნგრეთში; 32. სოფელი სვანეთში; 33. სახელმწიფო ახლო აღმოსავლეთში.
ვერტიკალურად: 1. ხილი; 2. თბილისის ერთ-ერთი უბანი; 3. ბაირონის პოემა; 4. გმირი კომპოზიტორის სახელი; 5. ბიზანტიის ერთ-ერთი მეფე; 6. ყაზბეგის რომანის მამის მკვლელის გმირი; 8. კავკასიონის ერთ-ერთი მწვერვალი; 9. ი. ჭავჭავაძის თაოსნობით გამოცემული ქართული ჟურნალი; 12. ოპტიკური ხელსაწყო მინა; 16. ფუტკრების ბინა; 17. სახობო ლექსი ან პოემა; 19. განდეგილი, მუღაბანო; 20. იაფანი თეატრში; 24. სიმებიანი საკრავის ნაწილი; 25. სვანური სიმღერა;

გამოსანები

შ ა რ ა დ ა

დაფქვისათვის სახალური ჩვენში როგორ იქმნის? დაუფქვავს თუ არ დაუფქვავს,— ყველამ იცის თითქმის.

თქვენ ამ სიტყვას წინ დაურთეთ ერთი ვასალეზი. მუსიკაში ხმარებული— ტონის ასაღები...

პა, მცენარის სახელი გაქვთ, გაზაფხულზე ვთესავთ, ჰყვარებია მამა-პაპას, გვიყვარს, მოგვყავს დღესაც.

6. კლდისაშვილი

1. ორი წლის წინ მე ჩემს ძმაზე სამჯერ მეტი ხნის ვიყავი, ახლა ორჯერ მეტი ხნის ვარ. რამდენი წლის არის ჩემი ძმა და რამდენის ვარ მე?
2. ორ ბიძუნას 2 მან და 50 კაპიკი აქვთ. ერთ მათგანს 2 მანეთით მეტი აქვს. რამდენი აქვს თითოეულს?
3. იქნება თუ არა ჩვენს საუკუნეში ისეთი წელი, რომელშიც «თავდაყირა» რომ გადავაბრუნოთ, ისე წაგივითხოვთ და ამით არაფერი არ შეიცვალოს?
4. ორმა მამამ და ორმა შვილმა შექამეს სამი ვაშლი, ყოველმა მამამ თითო ვაშლი შექამა. როგორ ახსნით ამას?

შ ა რ ა დ ა

ხომ გინახავს რა ფერია ყააჩოთა ხალეზი? ადვილია და ახსნაში მეტს არ დაგეზნარები. მარცვლებზეა ჩასასმელი თანხმომანი გვეკრდება, იმეფ ფერის ფრინველია, თქვი, ნუ ვაგვიბრდება.

შ. აშირანაშვილი

6.39/84
საქართველო
ზოგადი ინფორმაცია

„ძარღვის დედა“
ქანდაკება
ელგუჯა ამაშუქელია